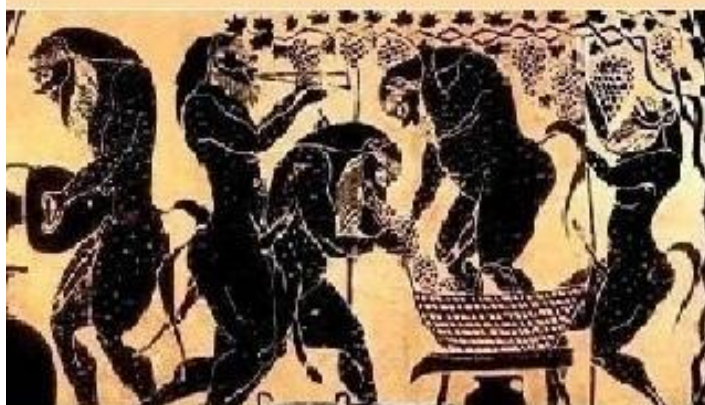

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΡΟΦΗΣ

- Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ - ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ
ΣΤΑ ΤΡΥΓΗΤΗΡΙΑ

(Ιδέα από τους Αχαρνής του Αριστοφάνη)

2016

(Τελικό, Μάιος 2016)

ΚΡΙΤΙΚΕΣ

Αγαπητέ μου Γιάννη,

Το θέμα "Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ - ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ ΣΤΑ ΤΡΥΓΗΤΗΡΙΑ" μπαίνει στον κύκλο των έργων που ήδη από τη φύση τους φλογίζουν τη νοσταλγία και θέλγουν. Πολύ περισσότερο που τα συνθέτει ένας γνήσιος πλάστης, με εμπλουτισμένο από το βίωμα ταλέντο και με πνεύμα φιλέρευνης αναδημιουργίας... Τι να κρίνεις από ένα τέτοιο, ολάκαιρο μυθώδες δράμα, καμωμένο από ορχούμενο λόγο και ορθάνοιχτα πρόσωπα? Είσαι τυχερός που καταπιάνεσαι μ' αυτά τα λαμπερά πετράδια. Είναι τυχεροί και οι διαβαστές Σου, που τα απολαμβάνουν μέσα από τη δεξιότητά Σου να τα αναδείχνεις, βάζοντας μπροστά τη μηχανή της γόνιμης φαντασίας. Για να προκύψει το ολοζώντανο πραγματικό, που έχει την αλήθεια της κληρονομιάς και το σπίρτο της ιστορίας. Μακάρι να δούμε και αυτό το έργο στη σκηνή!

Ευάγγελος Ανδρέου

Ποιητής – αισθητικός Τέχνης, 11/2/16

Εξαιρετικό, γνήσιο, μοναδικό. Πάντα με το προσωπικό σου ήχο και ύφος στις ιδέες, λέξεις, πλοκή, δράση και γέλιο. Έχει τη στάμπα σου, είναι αυθεντικό. Τι άλλο να πω? Είμαι γοητευμένος. Με ό,τι διάβασα, μόνο καλά λόγια μπορώ να πω. Συγχαρητήρια.

Θεόδωρος Χαρίδης

Μουσικοσυνθέτης, 18 – 1- 16

Η πατρότητα του έργου φωνάζει από μακριά. Ο παγανιστής μύστης σε όλο το μεγαλείο της προγονικής έκστασης. Το τελευταίο ξέφρενο γλεντοκόπι του εραστή στα πόδια της αγαπημένης που φεύγει με το επόμενο τρένο...αμετάκλητα... Διονυσιακή σπονδή από την πρώτη ίσα με την τελευταία σταγόνα. Και η νοσταλγία γλυκόπικρη σαν τη γεύση της επόμενης μέρας στον ουρανίσκο.

Υ.Γ. Ο Αριστοφάνης και ο μπάρμπα-Κολίος επιτρέπουν - επιβάλλουν την ελευθεροστομία!!

Λένα Σωφρόνη

Φιλολόγος, 22 – 1 – 16

Είναι μια αριστοφανική γιορτή... Ο Γιάννης ανασταίνει ένα παρελθόν που ζει και υπάρχει μέσα από τα πρόσωπα και τα γεγονότα που διαφύλαξε. Τα πρόσωπα και τα γεγονότα είναι αληθινά, όσο και η ζωή και ασκούν μια απίστευτη γοητεία στον αναγνώστη – θεατή... Μέσα απ' αυτή τη διονυσιακή σπονδή στα Τρυγητήρια, αναδεικνύονται αξίες ανθρώπινες και λαογραφικά στοιχεία αυτής τη εποχής. Ο Γιάννης Πρόφης είναι μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης.

Καλομοίρα Πιέτρη – Αυγούστη

Ποιήτρια, 10 – 3 - 16

Μόλις διάβασα ένα Αριστοφανικό έργο, στη Κορωπιώτικη (Μεσογείτικη), παραλλαγή του. Εξαιρετικό! Εύχομαι να το δούμε επί σκηνής! Ευχαριστώ που μου έδωσες την ευκαιρία να το διαβάσω, πέρασα ένα πολύ ευχάριστο Κυριακάτικο απόγευμα. Να είσαι πάντα δημιουργικός.

Ματούλα Γκολέμη, 24/1/16

Υπέροχο, παραδοσιακό, διασκεδαστικό, μεσογείτικο, αρβανίτικο και τόσο αριστοφανικό!!! Πρέπει κάτι να κάνουμε, να το "δώσουμε" στον κόσμο τις Απόκριες, που μπορούμε να λέμε και αθυροστομίες! Μπράβο σου! Σ' ευχαριστούμε για ό,τι μας δίνεις!

Σόφη Λεβεντάκη, 24/ 1/16

Γιάννη, πάρα πολύ καλό. Το να σου πούμε συγχαρητήρια είναι κοινότυπο και δε φτάνει. Θα 'θελα να μιλήσουμε από κοντά για το πιθανό κόστος μιας ολοκληρωμένης παράστασης και αν υπάρχει πιθανότητα χρηματοδότησης από οικονομικά εύρωστους παράγοντες.

*Αντώνης Γεωργάκης
Γιατρός καρδιολόγος, 25/1/16*

....πρέπει να είσαι μια μετεμψύχωση όχι μόνο του Αριστοφάνη, αλλά και άλλων μεγάλων θεατρικών δημιουργών. Ίσως αυτό που λέω να συμβαίνει και σε ανθρώπους άλλους, που το έργο τους, όποια μορφή και να έχει, υπάρχει για να στηρίζεται ο πολιτισμός ενός τόπου. Οι μελέτες που τόσα χρόνια κάνεις πάνω στην λαογραφία μας και στην τέχνη είναι η μεγαλύτερη προσφορά όχι μόνο για τα Μεσόγεια αλλά και για όλη την Ελλάδα.

*Αγγελική Τσεβά
Εικαστικός, 25/1/16*

Το έργο σου είναι φανταστικό. Σου εύχομαι καλή επιτυχία!

*Βασίλης Ρούσσης
Βιέννη, 26/1/16*

Φίλε Γιάννη, σα σκέψη είναι καλή, πολύ καλή, αλλά στοιχίζει για θεατρική παράσταση. Εκτός και βρεθούν κάποιοι χορηγοί. Αξίζει, όμως, να γίνει μια τέτοια προσπάθεια. Καλή επιτυχία!!

Σωτήρης Δήμας, 2/2/16

Κριτική της ηλεκτρονικής εφημερίδας notioanatolika.gr (Φεβρ. 2016)

Σαν ένα πολύ σημαντικό γεγονός - έκπληξη στα πολιτισμικά πράγματα των Μεσογείων χαρακτηρίζεται από κύκλους φιλότεχνων και διανοουμένων το καινούργιο θεατρικό έργο του κορυφαίου μεσογείτη λαογράφου και συγγραφέα Γιάννη Πρόφη. Πρόκειται για το 6^ο κατά σειρά θεατρικό του έργο με τίτλο *Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ – ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ ΣΤΑ ΤΡΥΓΗΤΗΡΙΑ*, εμπνευσμένο, όπως και ο ίδιος γράφει, από τους *Αχαρνής* του Αριστοφάνη.

Στο έργο αυτό, εκτός από τη γνωστή αριστοφανική αθυροστομία, που δεν έχει καμιά σχέση με τη χυδαιότητα, ο συγγραφέας αναδεικνύει τις ίδιες πανανθρώπινες αξίες και αρετές, από τις οποίες εμπνέεται και ο μεγάλος αρχαίος Έλληνας ποιητής και κωμωδιογράφος. Έτσι στο έργο αυτό καταδικάζονται οι έριδες, η φιλαργυρία, η πλεονεξία, η αδικία, ο ατομικισμός, ο ρατσισμός και πάνω απ' όλα η υποκρισία, ακριβώς όπως και η χριστιανική διδασκαλία απερίφραστα καταδικάζει. Αντίθετα, επαινούνται η αγάπη για τον συνάνθρωπο, οι χαρές της ζωής, η ειρήνη, η συγγνώμη, η γενναιοδωρία και η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο. Κι όλα αυτά μέσα από ξεκαρδιστικούς διαλόγους και επεισόδια, με συνεχείς ανατροπές, που μέχρι το τέλος του έργου αιφνιδιάζουν τον αναγνώστη – θεατή και του χαρίζουν αβίαστο γέλιο.

Τα δρώμενα τοποθετούνται χρονικά στα μέσα του 19^{ου} αι., πράγμα που ευνοεί την ανάδειξη αρκετών χαρακτηριστικών λαογραφικών στοιχείων της εποχής αυτής. Υπάρχει ωστόσο και πλήθος ετεροχρονισμών και αναχρονισμών, που είναι απαραίτητοι για να

τονίζουν τη διαχρονικότητα των μηνυμάτων. Η αριστοφανική γιορτή των Τρυγητηρίων («Καρποθέρι»), ο αρχαίος ληνός, το πατητήρι και ο ύμνος για το μεσογέιτικο κρασί, κάνουν το έργο να ξεχειλίζει από ένα ξέφρενο διονυσιασμό, σε μια χειμαρρώδη μορφή και ένταση.

Επειδή το έργο, προκειμένου για παράσταση, απαιτεί μελοποίηση στίχων, πλήθος ηθοποιών, χορευτών, τραγουδιστών, χορωδών κ.λ.π. με ενδυμασίες εποχής, είναι προφανώς πολυδάπανο. Νομίζουμε ωστόσο ότι θα άξιζε να υπάρξει πρωτοβουλία από τους αυτοδιοικητικούς, τους συνεταιριστικούς και άλλους πολιτιστικούς φορείς της Ανατολικής Αττικής για την πραγματοποίηση παραστάσεων. Η ποιότητα του μοναδικού αυτού έργου επιτρέπει την παρουσίασή του όχι μόνο σε πόλεις της περιοχής μας, αλλά και πέραν αυτής, σε μεγάλες θεατρικές σκηνές της χώρας.

Το notioanatolika.gr θα σταθεί αρωγός σε μια τέτοια προσπάθεια, γι' αυτό σαν πρώτο βήμα δημοσιεύει ολόκληρο το έργο του Γιάννη Πρόφη, που εξάλλου ταιριάζει και με το αποκριάτικο πνεύμα των ημερών. Καλή ανάγνωση!

Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ – ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ ΣΤΑ ΤΡΥΓΗΤΗΡΙΑ

(Ιδέα από τους Αχαρνής του Αριστοφάνη)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ (κατά σειρά εμφάνισης):

ΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ - ΝΗΠΙΩΝ: Τραγουδούν και χορεύουν «Το καλοκαίρι» του Κ. Παλαμά. **ΔΑΦΝΗΣ** και **ΧΛΟΗ**. Πρόσωπα βουβά.

ΠΑΤΗΤΑΔΕΣ: Τρία νεαρά αγόρια, που πατούν σταφύλια. Πιθανόν με μορφή σατύρων.

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: Ο κήρυκας, ο τελάλης του χωριού.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ¹: Με παρατσούκλι «Ρεμπτελιάς». Ο εύπορος, γενναιόδωρος, με προοδευτικές ιδέες, αλλά και αρκετά αθυρόστομος χωρικός.

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ²: Η γυναίκα του μπαρμπα-Κολιού.

ΦΑΡΟΥΚ: Ο αφρικανός υπηρέτης του μπαρμπα-Κολιού.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Με το παρατσούκλι «Στριτσιμαμάς». Ο εύπορος, αλλά φιλάργυρος και πλεονέχτης.

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Η γυναίκα του μπαρμπα-Μήτρου.

ΚΙΤΣΟΣ: Ο υπηρέτης του μπαρμπα-Μήτρου.

ΣΙΔΕΡΗΣ: Ο χασάπης.

ΓΙΩΡ' ΘΟΔΩΡΗΣ: Ο μανάβης.

ΚΟΛΙΟ-ΑΓΑΠΗΣ: Ο Μαρκοπουλιώτης ψαράς.

ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ: Ο κυνηγός.

ΓΑΜΠΡΟΣ – ΝΥΦΗ: Νιόπαντροι, μετά την αλληλοαπαγωγή.

ΚΟΥΜΠΑΡΟΣ – ΚΟΥΜΠΑΡΑ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Του παλαιού Δήμου Κρωπίας, που μέχρι το 1914 περιλάμβανε όλα τα χωριά των Μεσογείων. Ο μοναδικός φουστανελοφόρος στο έργο.

ΧΟΡΟΣ: Αποτελείται από άνδρες και γυναίκες.

ΤΟ ΣΚΗΝΙΚΟ

Μεσόγεια Αττικής. Πατητήρι γεμάτο σταφύλια. Στα δεξιά μια στροφιλιά. Μπροστά από το πατητήρι καρέκλες με ψάθα, μπάγκοι και σκαμνάκια. Δεξιά ένα μικρό καλύβι, που είναι το σπίτι του φιλάργυρου μπαρμπα-Μήτρου.

¹ **Κολιός.** Παραλλαγή του ονόματος Νικόλαος – Νίκος. Σύνηθες στα Μεσόγεια κατά τον 19^ο αι., όπως επίσης και τα Κόλιας, Κόλας, Κολιούσης, Κολιάνας κ.λ.π.

² **Μπήλιω.** Πρόκειται για το όνομα Πηγή, που προέκυψε ως εξής: Πηγή – Πηγίτσα – Μπηγίτσα – Μπηλίτσα – Μπήλιω και Μπηλιώνα. Μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αι. λεγόταν και *Μπήτσα*.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Μπαίνουν στη σκηνή πολλά παιδάκια, νηπιακής κυρίως ηλικίας, με εμφάνιση αρχαϊκή ή αγγελουδιών, χωρίς φτερά. Τα κοριτσάκια φορούν λευκά φορέματα, διάφανα, κοντά και χωρίς μανίκια, ενώ τα αγοράκια φορούν λευκά βρακάκια ή πάνες. Όλα είναι ξυπόλυτα. Τραγουδούν και χορεύουν το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Το καλοκαίρι»³. Παραμένουν μέχρι το τέλος της δεύτερης σκηνής, «Δάφνης και Χλόη»).

1

Ο κόσμος λάμπει
σαν ένα αστέρι,
βουνά και κάμποι,
δένδρα, νερά,
γιορτάζουν πάλι,
καθώς προβάλει
το καλοκαίρι.
Θεού χαρά!

2

Φωνούλες γέλια
φέρνει τ' αγέρι
μέσ' απ' τ' αμπέλια
τα καρπερά.
Παιδιά αγγελούδια
ψέλνουν τραγούδια
στο καλοκαίρι.
Θεού χαρά!

3

Την ώρα τούτη
σκορπά ένα χέρι
χάδια και πλούτη,
κι η γη φορά,
σαν μια πορφύρα.
Ζωής πλημμύρα
το καλοκαίρι.
Θεού χαρά!

4

Η φύσις πέρα
ω νέοι και γέροι,
σα μια μητέρα
μας καρπερά.
Η φύσις όλη
σαν περιβόλι
το καλοκαίρι.
Θεού χαρά.

³ You tube, *Το καλοκαίρι* του Κωστή Παλαμά, μουσική Κώστα Ν. Γεωργίου.
Τραγουδούν μαθητές
του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Βεροίας (Διάρκεια 2.02).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ
(Δάφνης και Χλόη⁴)

(Ακούγεται με μουσική υπόκρουση το πιο κάτω απόσπασμα από το αναφερόμενο στην υποσημείωση βιβλίο. Εμφανίζονται με την έναρξη ο Δάφνης και η Χλόη πιασμένοι χέρι – χέρι και προχωρούν αργά – αργά προς το κέντρο της σκηνής. Η αμφίεσή τους είναι αρχαϊκή και βουκολική, όπως η συνήθης στις ζωγραφικές παραστάσεις και στον κινηματογράφο).

ΦΩΝΗ: Ήτανε πια φτασμένο για καλά το χινόπρωρο κι απάνω στη βιάση του τρύγου κι όλος ο κόσμος δούλευε στις εξοχές. Ο ένας μερεμέτιζε τα πατητήρια, ο άλλος καθάριζε τα πιθάρια κι ο άλλος έπλεκε κοφίνια μ' αλυγαριές. Ο ένας ακόνιζε το κλαδευτήρι του για να κόβει σταφύλια, άλλος γύρευε να βρει μια πλάκα που να μπορεί να στύβει μ' αυτή τα τσάμπουρα και κάποιος άλλος πάλι ξεκαθάριζε ξεροκλώναρα από αλυγαριά, για να τ' ανάβει και να φέγγει να κουβαλάει τη νύχτα το μούστο.

(Στο σημείο αυτό ο Δάφνης αδειάζει στο πατητήρι ένα κοφίνι με σταφύλια και αρχίζει να τα πατάει).

⁴ Απόσπασμα από το ειδύλλιο του Λόγγου (2^{ος} μ. Χ. αι.), *Δάφνης και Χλόη*, βιβλίο δεύτερο. Μετάφραση: Νίκος Σφυρόερας.

ΦΩΝΗ: Παραμελήσανε λοιπόν κι ο Δάφνης με τη Χλόη τα γιδοπρόβατά τους και δίνανε ένα χέρι βοήθειας στους άλλους. Εκείνος φορτωνότανε τα κοφίνια με τα σταφύλια, τ' άδειαζε στα πατητήρια, τα πατούσε και κουβαλούσε το κρασί στα πιθάρια. Κι εκείνη έφτιαχνε φαί για τους τρυγητάδες, τους κερνούσε παλιό κρασί κι αποτρυγούσε τα πιο χαμηλά κλήματα. Μα στη Λέσβο δα όλα τα κλήματα είναι χαμηλά κι όχι κρεμαστά και κληματαριές. μα όλα τα κλήματα χαμοσέρνονται κι απλώνονται σαν τον κισσό. έτσι κι ένα μωρό ακόμα, που μόλις βγήκανε τα χεράκια του από τις φασκιές, θα μπορούσε να πιάσει τα σταφύλια.

(Εδώ μπαίνουν στη σκηνή κάποιες γυναίκες που εκτελούν ό,τι αναφέρεται στην επόμενη πρόταση: Θαυμάζουν τον Δάφνη και τον κολακεύουν, ενώ μία απ' αυτές του δίνει ερωτικό φιλί. Η Χλόη δυσανασχετεί).

ΦΩΝΗ: Σαν που είναι λοιπόν έθιμο στη γιορτή του Διονύσου και στο καινούργιο κρασί, οι γυναίκες πήγαιναν καλεσμένες από τα γειτονικά χτήματα να βοηθήσουν και βάζανε το Δάφνη στο μάτι και τον παινούσαν πως ήταν ολόιδιος με το Διόνυσο στην ομορφιά. και κάποια μάλιστα πιο ξεθαρρεμένη φίλησε το Δάφνη και τότε φούντωσε και στενοχώρησε τη Χλόη.

(Ερχονται και μπαίνουν στο πατητήρι άλλοι τρεις πατητάδες, με εμφάνιση σατύρων, που εκτελούν τα αναφερόμενα στην πιο κάτω πρόταση).

ΦΩΝΗ: Κ' οι άντρες από τα πατητήρια πετούσανε στη Χλόη λογιών – λογιών φωναχτά πειράγματα και χοροπηδούσαν πιο μανιασμένοι κι απ' τους Σατύρους ολόγυρα από μια Μαινάδα και παρακαλούσαν τους θεούς να τους κάμουν γιδοπρόβατα για να τους βόσκει. έτσι πάλι εκείνη πάλι αναγάλιαζε κι ο Δάφνης στενοχωριόταν. Παρακαλούσαν λοιπόν κι οι δυο τους να τελειώσει γρήγορα ο τρύγος και να πιάσουν τα παλιά τους λημέρια κι αντί για τα άγρια ξεφωνητά, ν' ακούνε ν' ακούνε τη φλογέρα ή των κοπαδιών τα βελάσματα. Και σαν πέρασαν πια λίγες μέρες κι αποτρυγήθηκαν τ' αμπέλια κι ήταν στα πιθάρια ο μούστος και δε χρειάζονταν πια πολλά χέρια η δουλειά, κατέβασαν τα κοπάδια στον κάμπο και καταχαρούμενοι προσκυνούσαν τις Νεράιδες και τους πήγαιναν σταφύλια επάνω στα κλήματα, για τάματα του τρύγου.-

(Αποχωρούν όλοι υπό τους ήχους μουσικής και η σκηνή αδειάζει).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

(Ο εφοδιασμός της γιορτής με τρόφιμα και η προετοιμασία του δείπνου)

(Η φωνή του τελάλη ακούγεται δυνατή από μακριά, πριν ο ίδιος εμφανιστεί. Τονίζει συνήθως τα άρθρα σαν ξεχωριστές λέξεις. Στη συνέχεια ανεβαίνει στη σκηνή καμαρωτός, όπου απαγγέλλει το μεγαλύτερο μέρος του λόγου του, κρατώντας το πανέρι του με τα φιστίκια.

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: -Ακούσατε, ακούσατε! Σας μιλάει ο Αβησσυνίας... Ο Σεραφείμ, ο Αβησσυνίας από την Καππαδοκία... Απόψε το βράδυ... Στο Συνεταιρισμό, στο παρακράτημα... Στο παρακράτημα... Θα γίνει γιορτή για το καρποθέρι ⁵. Για το καρποθέρι.... Κι ο μέγας διαγωνισμός του κρασοπιώματος... Και διαγωνισμός κρασοπιώματος. Ο καλός μας μπαρμπα-Κολιο-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς... Ρε μπελιάς που μας βρήκε... Ο μπαρμπα-Κολιό-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς λέω, ο κουβαρντάς, ο ανοιχτοχέρης, ο Θεός να τον έχει καλά,

θα βάλει τα κρέατα και όλα τ' άλλα φαγητά.... Τα φαγητά ο Κολιο-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς... Και όλα θα είναι δωρεάν – τζάμπα... Δωρεάν - τζάμπα... Γιατί θα φάμε και θα πιούμε και νηστικοί θα κοιμηθούμε! Να έρθετε όλοι... Θα έρθω κι εγώ... Θα πάρω και τη γυναίκα μου... Κι ας μην έχω γυναίκα... Μέχρι το βράδυ θα βρω κι εγώ μία. Είμαι και ωραίος, βεβαίως, βεβαίως. Τέτοια μύτη σαν αξίνα δεν υπάρχει στην Αθήνα *(Τη δείχνει)*. Πουλάω και φιστίκια αράπικα απ' την Αβησσυνία... Φιστίκια από τη Γροιλανδία... Στραγάλια από την Καισαρεία. Πασατέμπο από την Καππαδοκία... Ακούσατε, ακούσατε! Σας μιλάει ο Αβησσυνίας... Ο Σεραφείμ, ο Αβησσυνίας...

(Μπαίνει ο μπαρμπα-Κολιός, ευτραφής μεσόκοπος άντρας με μουστάκι. Φοράει πουκαμίσια και παραδοσιακά τέρκια (γκέτες). Ακολουθεί η γυναίκα του με χωριάτικη ενδυμασία και μαντήλι στο κεφάλι και ο αφρικανός υπηρέτης με πουκαμίσια. Ακολουθούν και άλλοι χωρικοί και χωρικές).

⁵ Καρποθέρι. Εορταστικό δείπνο που παρέθετε ο ιδιοκτήτης αγροτικών καλλιεργειών κατά τη λήξη των εργασιών εσοδείας καρπών, κυρίως του θέρους και του τρυγητού, στο προσωπικό που συμμετείχε στις εργασίες. Παρακάθονταν τα μέλη της οικογενείας του, καθώς και οι εργάτες ή οι εργάτριες που δούλεψαν είτε με καταβολή ημερομισθίου είτε με δανεική εργασία. Το δείπνο ήταν πλούσιο κατά τα δεδομένα της εποχής και περιλάμβανε απαραίτητα κρέας και μπόλικο κρασί. Το έθιμο διατηρήθηκε σποραδικά μέχρι τη δεκαετία του 1950.

Ο μπαρμπα-Κολιός και η θείτσα Μπήλιω.
(Οικογεν. αρχείο Νίκου Σπ. Γκιννοσάτη - Επιμέλεια: Γιάννης Πρόφης, 2016)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γεια σας! Απόψε εδώ στο καρποθέρι που σας κάλεσα με τον Αβησσυνία, θα γίνει τσιμπούσι τρικούβερο και γλέντι μεγάλο. Θα δείτε πράματα και θάματα! Θα γίνει του Κουτρούλη ο γάμος και της τατάνας ⁶ το κάγκελο!

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Κολιό, σου έχω πει χίλιες φορές να προσέχεις το στόμα σου! Σ' το λέω και σ' το ξαναλέω, αλλά εσύ μυαλό δε βάζεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί, μόνι, είπα τίποτα κακό? Της τατάνας είπα, τι ήθελες να 'λεγα δηλαδή? Της πουτ...?

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ (Τον διακόπτει): Σσσοστ! ⁷ Δε βλέπεις που 'χουμε εδώ και μικρά παιδιά κι ανίψια? Αυτό το χούι να μην είχες, θα 'σουνες καλύτερος.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εσύ, σταμάτα και μη μιλάς. Ξέρω εγώ... Απόψε, που λέτε, με το που τελειώνει το τρυγοπάτι, σας κάλεσα εδώ για να γιορτάσουμε το καρποθέρι. Εγώ, ο Κολιο-Σταμάτης, θα βάλω τα φαγιά, ο Κουτρομπίνης τα ψωμιά και τα κουλούρια κι ο

συνεταιρισμός κι οι άλλοι κρασοπαραγωγοί του χωριού τα κρασά. Χαλάλι σας τα έξοδα. Γιατί όλοι σας κουραστήκατε και ιδρώσατε στο τρύγος. Τρυγήσατε στ' αμπέλια ολημερίς, μέσα στην κάψα του ήλιου, κουβαλήσατε βαριά κι ασήκωτα κοφίνια στην πλάτη σας, κοψομεσιαστήκατε, έπεσε το νεφρί σας και ξεπορδαλιαστήκατε. Κι ύστερα πατήσατε ολονυχτίς τα σταφύλια στο πατητήρι, άντρες και γυναίκες, τραγουδώντας, για να 'βγει ο μούστος. Και πατούσατε και πηδούσατε σα να είχατε στήσει χορό και χοροπηδούσανε μαζί και τα βυζά των γυναικών και τα καμανάρια ⁸ των αντρών, πάνω-κάτω, δώθε-κείθε, τάπα-τούπα, φλάπα-φλούπα. *(Δείχνει με το χέρι του αυτά τα σημεία του σώματος).* Μαλάμω, τα κουμπούρια σου...

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Κολιό, πάλι τα ίδια? Τώρα δε σου 'πα να μη λες τέτοια πράματα? Πρόσεξε γιατί θα σ' τ' ανοίξω στα δυο το κεφάλι σου, κακομοίρη μου. Άντε, να δούμε...

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί, μόνι, είπα τίποτα κακό?

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Ξέρω 'γώ? Εσύ τι λες?

⁶ Οι λέξεις της αθυροστομίας παρουσιάζονται στο κείμενο συγκαλυμμένες, αλλά και πάλι με τρόπο χιουμοριστικό, επειδή το έργο προορίζεται να παρουσιαστεί στο κοινό της Ανατολικής Αττικής, όπου το παλαιό αρβανίτικο στοιχείο είναι κατά παράδοση συντηρητικό, Σε περισσότερο ανεκτικό κοινό οι πιο πάνω λέξεις μπορούν να αποδοθούν χωρίς καμιά συγκάλυψη.

⁷ Σσσοστ! Η μεσογείτικη προφορά του προστακτικού επιφωνήματος είναι *sssēt!* (με πολύ συριστικό το σ. Όχι *σουτ!* ή το γαλλικό *chchcht!*).

⁸ Καμανάρια. Αντί *καμπανάρια* (=μικρές καμπάνες, κουδούνια). *Καμανάρια* ή *κουδούνια* λέγονται τα μικροσκοπικά και ατροφικά τσαμπιά των σταφυλιών, που κατά τον τρυγητό τα αφήνουν συνήθως ατρύγητα. Μεταφορικά λέγονται τα «αχαμνά» των ανδρών.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εγώ λέω εσύ να κοιτάς τη δουλειά σου κι άσε με μένα. Κι άσε με να μιλήσω στον κόσμο. Λοιπόν τι σας έλεγα? Βλέπεις που το ξέχασα? Α, ναι, έλεγα ότι απόψε θα το γλεντήσουμε για τα καλά. Εγώ θα λάβω μέρος και στο διαγωνισμό του κρασοπιώματος. Κι όλοι σας να λάβετε. Αλλά πρώτα θα φάμε. Θα δείτε τραπέζι τρικούβερτο. Έχω παραγγείλει να έρθουν εδώ ο χασάπης, ο μανάβης, ο ψαράς κι ο κυνηγός και να φέρουν τα καλύτερα που έχουν! *(Απευθύνεται στον υπηρέτη και στους βοηθούς):* Εσείς ανάψτε τις φωτιές να γίνει η θράκα για τις ψησταριές και τα μαγειρέματα. Να βλέπω να καπνίζουν οι φούρνοι. Ετοιμάστε και τις σούβλες τις μακριές. Μα σα ν' ακούω το μπαρμπα-Σιδέρη, το χασάπη, που 'ρχεται.

ΧΑΣΑΠΗΣ *(Μπαίνοντας με το φορτωμένο γαϊδουράκι του στη σκηνή):* Πω πω, τι πράμα έχω σήμερα! Και τι δεν έχω... Αρνάκια και ζυγούρια, κασιόκια και προβατίνες και γουρούνια τετράπαχα... Στηθούρια και νεφραμιές, μπούτια, κεφαλάκια, σπλήνες, γλυκάδια, συκώτια, πλεμόνια και γουρουνίσα λουκάνικα. Κι όλα από σφαχτά ντόπια και φρέσκα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Έλα, μπαρμπα-Σιδέρη, καλώς 'τονε και σε περίμενα... Για να δούμε τι μας φέρνεις... *(Κοιτάζει το περιεχόμενο των καφασιών)*

ΧΑΣΑΠΗΣ: Για τον μπαρμπα-Κολιό Σταμάτη, το Ρεμπελιά, έφερα ό,τι καλύτερο. Γιατί ένα τον έχουμε σ' όλο το χωριό: Είναι ο πρώτος νοικοκύρης, κουβαρντάς, ανοιχτοχέρης και μερακλής σε όλα του. Έλα, μπαρμπα-Κολιό και διάλεξε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Βάλε πέντε αρνιά, τρία ζυγούρια, ένα γουρούνι με το κεφάλι του και τ' αχαμνά του, γιατί θα μας χρειαστούνε, και τη προβατίνα τη παχειά. Βάλε και μπόλικα εντόστια και άντερα για τα κοκορέτσα και τα σπληνάντερα. Φέρε και καμιά δεκαριά πατσές⁹. Βάλε και τρεις οργιές λουκάνικα μακριά και χοντρά. *(Δείχνει το μέγεθος με τα χέρια του):* Να, το καθένα να 'ναι μέχρι τόσο, μετά συχωρήσεως. *(Στον Φαρούκ):* Έλα Φαρούκ, δώστα από 'κει να τα ψήσουνε και να τα μαγειρέψουνε. *(Ενώ ο υπηρέτης τα μοιράζει για το μαγείρεμα):* Ετούτο εδώ το παλικάρι, το έχω από μικρό παιδί στη δούλεψή μου. Τους γονιούς του τους είχανε φέρει οι Τούρκοι στην Αθήνα από την Αφρική¹⁰. Αλλά εκείνοι πεθάνανε κι τ' άφησαν ορφανό το καημένο. Το είδα εκεί στο Μοναστηράκι μόνο του, κουρελιασμένο και νηστικό. Κανείς δεν το ήθελε γιατί 'ήτανε μαύρο. Και πως ήτανε μαύρο τι μ' αυτό? Εγώ το λυπήθηκα, το πήρα και το 'φερα στο σπίτι, μαζί με τους άλλους υπερέτες μου. Κι έγινε κοτζάμ παλικάρι κι ο καλύτερος. Θα του βρω και νύφη από τη φυλή του. Στην Αθήνα όλο και κάποια θα βρεθεί. *(Στον χασάπη):* Πόσο κάνουνε τα κρεατικά σου, μπάρμπα-Σιδέρη?

ΧΑΣΑΠΗΣ: Πέντε τάλαρα, μπάρμπα-Κολιό...

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Πάρε δέκα και να 'ρθεις αργότερα και συ να γλεντήσεις μαζί μας.

ΧΑΣΑΠΗΣ: Σ' ευχαριστώ πολύ, μπάρμπα-Κολιό. Ο Θεός να σου τα δίνει δεκαπλάσια. *(Φεύγει).*

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Μα να, σα ν' ακούγεται ο μανάβης, ο Γιωρ' Θοδωρής. Ο πιο δυνατός άντρας του χωριού. Με το 'να χέρι του σηκώνει μια κοτρόνα.

⁹ Πατσές. Στα Μεσόγεια η λέξη είναι θηλ. γένους: *Η πατσά*, πληθ. *οι πατσές* και όχι αρσ. *ο πατσάς*.

¹⁰ Στην Αθήνα επί τουρκοκρατίας κατοικούσαν μόνιμα αρκετοί ιθαγενείς αφρικανοί, που τους ονόμαζαν Αραπάδες ή Αιθίοπες. Τους είχαν φέρει οι Τούρκοι στους οποίους ήσαν δούλοι. Κατοικούσαν σε καλύβες στη συνοικία *Αράπικα* μεταξύ παλαιού και νέου Φαλήρου. Δεν ήταν μουσουλμάνοι και είχαν δική τους θρησκεία, προφανώς ανιμιστική ή προγονολατρική. (Βλ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου, *Ιστορία των Αθηναίων*, τ. Γ', σελ. 125 - 126).

ΜΑΝΑΒΗΣ (Έρχεται με το γαϊδουράκι του κι ακούγεται από μακριά και τραγουδιστά): Έχω καλές ντομάτες, μελτζάνες και κούγκουλια ¹¹, καλές μπατάκες ¹², χλωρά φασούλια, μπαρφασουλίκα. Κρεμμύδια και δαυκιές ¹³, μαϊντανό και σέλινο. Με το μέτρο τα αγγούρια, με το μαχαίρι τα καρπούζα, με τη βούλα τα πεπόνια. Όλα από τη Βραύνα. Ο μανάβης, ο Γιώρ' Θοδωρής... Έλα να πάρεις πράμα φρέσκο...

1922. Κορωπιώτης μανάβης στη Βούλα.
(Οικογ. αρχείο Ελένης, σ. Τάσου Δ. Παπανικολάου)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Καλώς το Γιωρ' Θοδωρή. Για να δούμε τι μας φέρνεις και συ.

ΜΑΝΑΒΗΣ: Όλα πρωινά και φρέσκα. Αλίμονο, θα 'φερνα ποτέ για το μπάρμπα-Κολιό πράμα σκάρτο?

ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ: Βάλε πέντε οκάδες ντομάτες για τις πατσές, άλλα τόσα κρεμμύδια, δάφνη και δεντρολίβανο για το σπιθάδο και σκόρδα για τις σκορδαλιές. Αγκινάρες του βουνού, μαρούλια, άνιθο, μαϊντανό και κρεμμυδάκια χλωρά για το φρικασέ. Και από φρούτα βάλε πεπόνια,

καρπούζα, σταφύλια και ρόδια. Έχεις κάτι και για γούρι?

ΜΑΝΑΒΗΣ: Όπα! Πάρε ένα αγγούρι! (Ο μανάβης του δείχνει ένα).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ (Γελώντας): Μεγάλο το έχεις και στραβό. Μακάρι όλοι οι μανάβηδες να το είχανε τόσο.

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ; Κολιό, δε σου είπα να μη λες κακά λόγια? Πάλι τα ίδια λες? Άει στ' ανάθεμα, σ' έχω βαρεθεί.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί, μόνι, εσύ λίγο τα τρως τ' αγγούρια? Ψέματα λέω? (Η θείτσα Μπήλιω κρύβει με τις παλάμες το πρόσωπό της από ντροπή).

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Έλα, σταμάτα. Σε σιχάθηκα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ (Πληρώνει τον μανάβη): Να πάρε αυτά κι έλα ύστερα στη γιορτή.

ΜΑΝΑΒΗΣ: Ευχαριστώ, θα έρθω (Φεύγει).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ (Στρέφεται στον Φαρούκ και του δίνει τα είδη της μαναβικής): Έλα, Φαρούκ, δώσ' τα κι αυτά από 'κει.

ΨΑΡΑΣ (Έρχεται με το γαϊδουράκι του κι ακούγεται η φωνή του που διαλαλεί):

Πάρε ψάρια, πάρε ψάρια
αστακούς και καλαμάρια.
Πάρε γαύρο και μαρίδες
και ροφούς και συναγρίδες

¹¹ Κούγκουλια (αρβ. = κολοκύθια).

¹² Μπατάκες (= πατάτες).

¹³ Δαυκιά, παλαιότερη ονομασία του καρότου (δαύκος, daucus). Τη λ. τη χρησιμοποιούσαν οι παλιοί Αθηναίοι, από τους οποίους την πήραν οι Μεσογείτες.

και μπαρμπούνια και λυθρίνια
μπακαλιάρους και σαφρίδια.

Πάρε χέλια και τσιπούρες
και λαβράκια και μουρμούρες.

Όπα, όπα, όπα, όπα
η σαρδέλα και η γόπα.

Είχαμε καλή ψαριά
Γεια χαρά σας, βρε παιδιά!

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Έλα ρε Μαρκοπουλιώτη, Κολιό-Αγάπη, π' ανάβεις κάθε μέρα τα καντήλια σ' όλα τα ξωκλήσια κι όλο θυμιατίζεις. Αλλά κι ούτε γάτα θηλυκιά δε σου ξεφεύγει. Και καλά κάνεις. Γεια σου λεβέντη μου, σε περιμένα.

ΨΑΡΑΣ: Γεια-χαρά σου, μπάρμπα Κολιό-Σταμάτη. Αγαπάω όλες τις γυναίκες, γι' αυτό και με λένε και Κολιό-Αγάπη, αλλά αγαπάω και σένα, γι' αυτό σου 'φερα και τα καλύτερα. Πάρε πράμα που σαλεύει και το μουστερή γυρεύει. Πο, πο, πο, τι πράμα έχω εγώ.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Το ξέρω ότι έχεις καλό πράμα, γι' αυτό αρέσεις και στις γυναίκες.

ΨΑΡΑΣ: Εμείς οι δυο σ' αυτό ταιριάζουμε, είμαστε τάλιε κουάλιε. Μόνο που εγώ, ο Κολιο-Αγάπης, είμαι ένας φτωχός μεροκαματιάρης. Μεροδούλι – μεροφαί. Άλλο Κολιο-Αγάπης κι άλλο Κολιό-Σταμάτης. Το λοιπόν, έχω απ' όλων των ειδών τα ψάρια. Σπαρταράνε. Όλη νύχτα πάλευα με τα κύματα για να τα πιάσω στα δίχτυα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Βάλε τα καλύτερα.

ΨΑΡΑΣ (*Γεμίζει ένα πανέρι*): Να βάλω και τα μύδια?

ΜΠ. ΚΟΛΙΟΣ: Βάλε και τα βαρίδια.

ΨΑΡΑΣ: Να βάλω και τους λούτσους?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να βάλεις και τους πλούτσους. (*Η θείτσα Μπήλιω του γνέφει απειλητικά, δαγκώνει την παλάμη της. Αυτός πληρώνει τον ψαρά*): Να, πάρε εδώ για τον κόππο σου. Χαιρετίσματα σ' όλο το Πρώτο-Ράφτη και το Μαρκόπουλο. (*Ο ψαράς φεύγει. Στον Φαρούκ*): Έλα, Φαρούκο, έλα παλικάρι μου, δώστα από 'κει να τα μαγειρέψουνε. Μας μένει να 'ρθει τώρα κι ο μπαρμπα-Μερκούρης, ο κυνηγός. Να, άκουσα μια ντουφεκιά. Αυτός θα 'ναι, έρχεται.

ΚΥΝΗΓΟΣ (*Πεζός, με το ντουφέκι στον ώμο, φορτωμένος με σακί*): Χαιρετώ τον άρχοντα Κολιό-Σταμάτη. Σου φέρνω καλό κυνήγι σήμερα. Και τι δεν έχω: Τρυγόνια, ορτύκια και λαγούς. Πελιστέρια, πιτσούνια, συκοφάδες, κοτσύφια και τσαλαπετεινούς. Σου 'φερα και κότες, κοκόρια, πουλάδες, πάπιες και χήνες από το κοτέτσι μου (*Αφήνει κάτω το σακί*).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Καλώς τονε. (*Ανοίγει το σακί και παρατηρεί το περιεχόμενο*). Όλα τα θέλω. Ποπό, τι πράμα είναι τούτο. Να τρώει η μάνα μόνη της και του παιδιού να μη δίνει. Μπράβο, μπάρμπα-Μερκούρη, λεβέντη. (*Τον πληρώνει*): Πάρε αυτά και δε θέλω ρέστα. Και να 'ρθεις εδώ αργότερα οικογενειακώς, γιατί θα 'χουμε και διαγωνισμό του κρασοπιώματος.

ΚΥΝΗΓΟΣ (*Φεύγοντας*): Θα έρθω οπωσδήποτε, γιατί θέλω να κερδίσω και το βραβείο.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να έρθεις, αλλά βραβείο μην περιμένεις. Θα έρθεις δεύτερος, στο λέω να το ξέρεις από τώρα. Ένας είναι ο πρώτος. (*Δείχνει τον εαυτό του. Στο κοινό*): Τώρα έχουμε απ' όλα τα καλά. (*Στους βοηθούς και στους υπηρέτες*):

Μπρός εσείς, να ξεκινάτε
και τρανές φωτιές ανάφτε.
Ρίχτε κάρβουνα και ξύλα
και ξερά κλαριά και φύλλα
το μπουρλότο να φουντώσει
κι η τσικνιά να μας φλομώσει.

2

Και τις σούβλες ετοιμάστε
τις συκωταριές περάστε
να ψηθούν τα κοκορέτσα
κοντοσούβλια και γιουβέτσα
και κατσίκια και αρνάκια
και αρνίσα κεφαλάκια.

3

Πρώτα να ξεπουπουλιάστε
και μετά να ξετσουλιάστε ¹⁴
τα τρυγόνια, τα ορτύκια
τα πιτσούνια, τα κοτσύφια,
και τις κότες, τις πουλάδες
πάπιες, χήνες, συκοφάδες.

4

Βάντε τους λαγούς στον κάδο
για να βράσει το σπιφάδο.
Ρίχτε μπόλικά κρεμμύδια
και με λάδια και με ξύδια
να μαγειρευτούν αγάλια
να μας πέφτουνε τα σάλια.

5

Τις πατσές να ζεματίστε
τα σκατά τους καθαρίστε
βράστε τις στους τεντζερέδες
και με σκόρδα και μπελντέδες
να μοσκοβολήσει ο τόπος
και χαλάλι σας ο κόπος.

6

Τις σουπιές και τα λαυράκια,
γόπες και καλαμαράκια
μεσ' στη θράκα ξεροψήστε.
Μπακαλιάρους τηγανίστε
να βαράνε τα γουδιά
να μυρίσει η σκορδαλιά.

Αλατίστε, πιπερώστε

¹⁴ Ξετσουλιάζω. Αντί ξεκοιλιάζω, σύμφωνα με την αθηναϊκή προφορά της τουρκοκρατίας.

και καλό τραπέζι στρώστε.

7

Κοπελούδες και κυράδες
κόρες, νύφες και γιαγιάδες
στα καζάνια φτιάχτε κιούλι ¹⁵
για να γλυκαθούμε ούλοι
νοικοκύρηδες και δούλοι.

8

Αγωγιάτες, τρυγητάδες
και λεβέντες πατητάδες
στις αυλές, στα πατητήρια
τρυγητήρια, νικητήρια.
Μπρος! Υψώστε τα ποτήρια!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Η επιστροφή του μπαρμπα-Μήτρο-Κόλα από τη δουλειά)

(Φωτίζεται έντονα το καλύβι του μπαρμπα-Μήτρο, ενώ στο πατητήρι τα φώτα χαμηλώνουν αρκετά. Λίγο ζωηρότερα φωτίζεται ο μπαρμπα-Κολιός. Μπαίνει στη σκηνή από τα δεξιά ο μπαρμπα-Μήτρος πάνω στο γαϊδουράκι του και κατευθύνεται προς το σπίτι του. Φοράει παλιόρουχα και τραγιάσκα στο κεφάλι. Με τις φτέρνες χτυπάει την κοιλιά του γαϊδάρου για να προχωρήσει. Βαστάει στο ένα χέρι ραβδί από κλαρί και βγάζει πότε – πότε κάποια βογκητά από πόνο. Πίσω του ακολουθεί πεζός ο Κίτσος ο υπηρέτης του, μ' ένα ταγάρι στην πλάτη).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Μόλις τους δει)*: Να, τα μας! Τώρα νυχτιάτικα έρχεται από τη δουλειά αυτός ο γερο-τσιφούτης, ο ζουτουλιάρης ¹⁶, ο Μήτρος-Κόλας, ο Στριτσιμαμάς. Μου φαίνεται ότι θα σπάσουμε πολύ πλάκα απόψε με δαύτονε. Ο άνθρωπος είναι άρρωστος. Δουλεύει – δουλεύει μέρα – νύχτα σαν το σκυλί. Νύχτα φεύγει, νύχτα γυρίζει και δε χαίρεται τίποτα. Άσε που κλέβει χωράφια, τοκίζει λεφτά και πίνει το αίμα των φτωχών. Κι από τη τσιγκουνιά του κοντεύει να πεθάνει της πείνας.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ *(Φτάνοντας στην πόρτα του σπιτιού, στον γάιδαρο για να σταματήσει)*: Πρρρ! Πρρρ! Βάστα, ρε γκόρδη! ¹⁷ *(Στον υπηρέτη)*: Έλα ρε Κίτσο, βόηθα με να κατεβώ. Τι κάθεσαι και με κοιτάς? Αχ, τ' ήτανε κι αυτό σήμερα. Παραλίγο να σκοτωθώ.

(Ο υπηρέτης τον βοηθάει. Ο μπαρμπα-Μήτρος στηρίζεται στο ραβδί, περπατάει κουτσαίνοντας, με το άλλο χέρι βαστάει τα πλευρά του φωνάζοντας ωχ, ωχ. Στο μεταξύ εμφανίζεται στην πόρτα η θείτσα Κατίγκω, γυναίκα του μπαρμπα-Μήτρο).

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Τι φασαρία είν' αυτή? Τι πάθατε? Μήτρο, είσαι καλά?

¹⁵ Κιούλι. Η μουσταλευριά, ο χυλός. Λέξη αρβανίτικη, συγγενής της αρχ. ελληνικής χυλός.

¹⁶ Ζουτουλιάρης, αντί ζήτουλας, ζητιάνος

¹⁷ Γκόρδη (αρβ. = ψοφίμι)

ΚΙΤΣΟΣ: Τ' αφεντικό έπεσε και χτύπησε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Έπεσα και χτύπησα το γόνατο και τα παγίδια μου. Ωχ, ωχ, η νεφραμιά μου! Φέρε μου, μόνι, ένα σκαμνί να καθίσω. Ωχ, ωχ!

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ *(Τρέχει, του φέρνει σκαμνί κι αυτός κάθεται. Αυτή σταυροκοπιέται)*: Έλα Παναγία μου, καλά που δεν σκοτώθηκες. Πότε έγινε αυτό?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Να, τώρα που βράδιασε. Δεν έβλεπα καλά κι έπεσα στο χαντάκι.

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Αμή σου τα γυρεύει και σένα ο κώλος σου. Δε σου 'χω πει χίλιες φορές να γυρίζεις σπίτι πριν βραδιάσει? Το 'χεις παρακάνει, ρε ρημαδιακό, μ' αυτή τη δουλειά. Δουλειά, δουλειά, δουλειά! Μαζεύεις – μαζεύεις περιουσία, και τι μ' αυτό? Τι θα τα κάνεις? Τσιγκουνεύεσαι ακόμα και το φαΐ. Εσύ στο τέλος θα πας από ασιλία κι όλοι στο σπίτι θα πεθάνουμε από την πείνα. Είσαι τώρα καλύτερα?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Ναι, είμαι καλύτερα. Τι φαΐ έχεις φτιάξει σήμερα? Βάλε μου να φάω, γιατί όλη μέρα εγώ κι ο Κίτσος μοιραστήκαμε ένα ξεροκόμματο, τρεις ελιές κι ένα κρεμμύδι.

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Και σαν τι φαΐ ήθελες να έφτιαχνα? Ραδίκια βραστά έχω, όπως και κάθε μέρα. Όλο ραδίκια και μπρος-πλιάκου¹⁸ τρώμε. Τρώμε και τίποτις άλλο? Ούτε τ' αβγά από τις κότες μας δε μας αφήνεις να φάμε, ρε ρημαδιακό, γιατί τα παίρνεις όλα και τα πουλάς. Πουλάς ακόμα και το γάλα της κασίκας. Όπως πάμε, θ' αρχίσουμε να τρώμε και ποντίκια. Γι' αυτό κι ο κόσμος σε λέει Στριτσιμαμά. Για τη τσιγκουνιά σου.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Γιατί, μόνι, λίγες φορές έχουμε φάει μανέστρα και μακαρούνες ντόντελιες?¹⁹ Ακόμα και φρούτα τρώμε. Τα κρεμμύδια δεν είναι φρούτα? Της Αναλήψεως δε φάγαμε και σβέρκο από τραγί?

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Ναι, καλά, μας υποχρέωσες τώρα! Ακούς εκεί, κρεμμύδια και σβέρκο από τραγί! *(Μπαίνει στο δωμάτιο και βγαίνει πάλι κρατώντας το πιάτο με τα ραδίκια και λίγο ψωμί. Το ακουμπάει πάνω σ' ένα μικρό ξύλινο τελάρο)* Έλα, φαρμάκωσε τώρα. *(Στον υπηρέτη)*: Έλα Κίτσο, κάθισε και συ, παιδί μου, να φας *(Κάθεται κι αυτός σ' ένα σκαμνί)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ – ΜΗΤΡΟΣ *(Μυρίζει παρατεταμένα τον αέρα)*: Αχ, τι είναι αυτές οι ωραίες μυρουδιές? Μόνι εσύ κάτι μου κρύβεις. Κάλι ωραίο έχεις μαγειρέψει. Εδώ μυρίζει κρέατα της σκάρας και της σούβλας. Κι εσύ μου φέρνεις ραδίκια?

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Τι κρέατα της σκάρας και της σούβλας, μου λες, ρε ρημαδιακό? Ονειρεύεσαι? Πού να 'βρισκα εγώ τέτοια πράματα? Δε βλέπεις δίπλα που ψήνουν και ξεροψήνουν, που τηγανίζουν και ξεροτηγανίζουν, που φουρνίζουν και ξεφουρνίζουν του κόσμου τα καλά για το καρποθέρη? Από κει έρχονται οι μυρουδιές. Το φώναξε κι ο Αβησσυνίας.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εγώ δεν τον άκουσα.

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Εσύ πού να τον ακούσεις? Σάματις ήσουνες εδώ? Εσύ όλη μέρα μέχρι που νύχτωσε βρισκόσουνα στο Νταριβίρι. Κι είπε ότι το καρποθέρη το κάνει ο Κολιό-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς. Αυτός βάζει τα έξοδα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Ποιος, αυτός ο τρελός?

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Αυτός είναι τρελός? Μακάρι την τρέλα του να είχες κι εσύ, σπαγκοραμμένε!

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εγώ πάντως, με τέτοιες μυρουδιές στον αέρα, δεν μπορώ να φάω ραδίκια. Παρ' τα 'πο δω *(Απωθεί το πιάτο)*.

¹⁸ Μπος-πλιάκου (αρβ. = η καλέντουλα, το εποχικό φυτό του αγρού με το πορτοκαλί άνθος).

¹⁹ Μακαρούνες ντόντελιες (αρβ. = σπιτικά χειροποίητα ζυμαρικά, σαν χοντρά μακαρόνια).

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Να μη τα φας. Κι άει ψόφα και άσε μας ήσυχους *(Φεύγει)*.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

(Ο καβγάς του μπάρμπα-Κολιού με τον μπάρμπα-Μήτρο)

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: Ακούσατε, ακούσατε! Σας μιλάει ο Αβησσυνίας... Ο Σεραφεΐμ, ο Αβησσυνίας. Τα φαγητά για το καρποθέρι είναι έτοιμα... Τα φαγητά είναι έτοιμα... Ζεστά και αχνιστά. Ο μπάρμπα-Κολιό- Σταμάτης, ο Ρεμπελιάς... Ρε μπελιάς που μας βρήκε... Ο καλός μας Κολιό-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς, λέω... Ο κουβαρντάς, ο ανοιχτοχέρης, ο Θεός να τον έχει καλά. Σας καλεί όλους να έρθετε να πάρετε φαγιά, δωρεάν – τζάμπα. Φαγιά και κρασιά, δωρεάν - τζάμπα. Να φάτε και να πιείτε. Ελάτε. Μπάτε σκύλοι, αλέστε κι αλεστικά μη δίνετε. Μη σπρώχνεστε κι όλοι θα πάρετε... Πουλάω και φιστίκια αράπικα από την Αβησσυνία... Φιστίκια από τη Γροιλανδία... Στραγάλια από την Καισαρεία... Πασατέμπο από την Καππαδοκία... Σας μιλάει ο Αβησσυνίας... Ο Σεραφεΐμ, ο Αβησσυνίας...

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γεια σου, ρε Αβησσυνία, λεβέντη και καραμπουζουκλή, με τη μύτη σα σουβλί. Τσίφτη, μποέμη και ροκά, που πίνεις το κρασί με την οκά. *(Ο Αβησσυνίας καμαρώνει)*. Ετούτος εδώ που βλέπετε, ήρθε εδώ πριν χρόνια από την Καππαδοκία, την πατρίδα του Άι-Βασίλη, μόνος κι έρημος. Είναι φτωχός ο καημένος, δίχως σπίτι, δίχως γυναίκα, δίχως κανένα, πουλάει πασατέμπο και φιστίκια και κάνει θελήματα. Τον έχουμε και για τελάλη του χωριού, γιατί έχει φωνή κολοκοτρωνέικη. Κι έχει τη μύτη του μεγάλη και καμπούρα σαν το σκεπάρνι. Αλλά τα χωρατά και το γέλιο δε φεύγουν ποτέ από το στόμα του. Με μισή σαρδέλα και λίγο κρασί όλος ο κόσμος του φαίνεται καλός και όμορφος. Και τώρα ελάτε κοντά όλοι σας και πάρτε ό,τι τραβάει η ψυχή σας. Και το κρασί είναι μπόλικο, μην το τσιγκουνευόσαστε.

(Σηκώνονται όλοι με γέλια και χαρές. Στριμώχνονται για να σερβιριστούν).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Δεν μπορώ... Λιγοθυμάω...

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Αμή κι εγώ? Άμα ήμουνε γκαστρωμένη θα το 'ριχνα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ *(Διστακτικά)*: Λέω να πάμε να του ζητήσουμε να μας δώσει κι εμάς λιγάκι από τα ψητά...

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Και με τι μούτρα θα πας να του ζητήσεις, ρε ρημαδιακό, που του 'χεις φάει πέντε χωράφια?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Θα στείλω τον Κίτσο να ζητήσει. Αυτόνε δε θα τονε γνωρίσει...

(Στον Κίτσο): Άντε, ρε Κίτσο, και ζήτα του να σου δώσει ένα ψημένο πιτσούνι... Μου το 'φερε η όρεξη. *(Ο Κίτσος πηγαίνει μπροστά στον μπάρμπα-Κολιό)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Τον αναγνωρίζει)*: Εσύ δεν είσαι ο υπερέτης αυτουνού του καρμίρη, του τσιφούτη, του Μήτρο-Κόλα, του Στριτσιμαμά?

ΚΙΤΣΟΣ: Ναι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Και τι θέλεις?

ΚΙΤΣΟΣ: Μου είπε τ' αφεντικό μου να μου δώσεις ένα ψημένο πιτσούνι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Στον Φαρούκ)*: Φαρούκ, δώσ' του ένα τσουτσούνι κι έν' αχαμνό απ' το γουρούνι.

ΦΑΡΟΥΚ *(Του κάνει τη γνωστή άσεμνη χειρονομία)*: Να πάρε ένα τσουτσούνι κι έν' αχαμνό απ' το γουρούνι! *(Ο Κίτσος επιστρέφει στον μπάρμπα-Μήτρο)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Σου 'δωσε πιτσούνι?

ΚΙΤΣΟΣ: Μου 'δωσε ένα αχαμνό απ' το γουρούνι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ *(Παίρνει το αχαμνό και το πετάει μακριά)*: Πήγαινε του το πίσω και πες του να σου δώσει λίγο σπληνάντερο.

ΚΙΤΣΟΣ *(Πηγαίνει στον μπαρμπα-Κολιό)*: Μπαρμπα-Κολιό, μου είπε τ' αφεντικό να μου δώσεις λίγο σπληνάντερο.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Φαρούκ, δώσ' του ένα κωλάντερο, να πάει να του το περάσει κολάρο στο λαιμό. *(Ο Φαρούκ του δίνει μια γυναικεία κάλτσα νάιλον. Ο Κίτσος την παίρνει και πηγαίνει στον μπάρμπα-Μήτηρο)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ): Σου 'δωσε σπληνάντερο?

ΚΙΤΣΟΣ: Μου 'δωσε ένα βρώμικο κωλάντερο και μου 'πε να σου το περάσω κολάρο στο λαιμό. *(Του δίνει την κάλτσα. Ο μπαρμπα-Μήτηρος κάνει μορφασμό αηδίας και την πετάει με θυμό καταγής)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Πήγαινε τώρα και πες του να σου δώσει ένα κοψίδι από μπούτι.

ΚΙΤΣΟΣ *(Πηγαίνει)*: Μου είπε το αφεντικό να μου δώσεις ένα κοψίδι από μπούτι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να πας να πεις σ' αυτό το Στριτσιμαμά, το ψωμοζήτη, το λωποδύτη να 'ρθεί και να μου φάει το μούτι²⁰. Και πες του να πάρει φόρα και να 'ρθει με την όπισθεν. *(Ο Κίτσος ξαναπηγαίνει στον μπαρμπα-Μήτηρο)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Μπας και σου 'δωσε κοψίδι από μπούτι?

ΚΙΤΣΟΣ: Όχι. Σε είπε και Στριτσιμαμά, ψωμοζήτη, λωποδύτη και να πας να του φας το μούτι. Α ναι, και μου είπε να πάρεις φόρα και να 'ρθεις με την όπισθεν.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Έτσι σου 'πε?

ΚΙΤΣΟΣ: Έτσι μου 'πε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Καλά, θα δεις τι έχει να πάθει. Πάω τώρα να τον στολίσω για τα καλά. Θα του σπάσω και τα μούτρα.

ΘΕΙΤΣΑ ΚΑΤΙΓΚΩ: Κάτσε εδώ, ρε ρημαδιακό, που θέλεις να του ζητήσεις και το λόγο.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εσύ σκάσε και μην πετάγεσαι σαν την πόρδα²¹. Θα δεις τι έχει να πάθει. Γιατί δε με ξέρει καλά εμένανε. *(Πηγαίνει κουτσαίνοντας μπροστά στον μπαρμπα-Κολιό)*:

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Ντροπή δεν έχεις, ρε Κολιό, που μου 'διωξες το παραγιο?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Στο κοινό)*: Δε σας τα έλεγα εγώ? Καλώς τα τέτοια μου τα δυό.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Σε όλους έδωσες φαγιά, σε μένανε δε δίνεις. Γιατί?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί σου πρέπει εσένανε σκατά να καταπίνεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Είσαι γελοίος και τρελός και όσο πάς ξεπέφτεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εσύ 'σαι ψεύτης κι αναντρος, κι ο πιο κατσικοκλέφτης.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εγώ 'χω αμπέλια και ελιές, χωράφια και παράδες.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εσύ 'σ' απ' όλους πιο τρανός τους κλεφτοχωραφάδες.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Έχω βαρέλια με κρασί, κιούπια γεμάτα λάδι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Και το σκατό ακόμα εσύ το κάνεις παξιμάδι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εσύ στο τέλος άφραγκος θα μείνεις και θα κλάψεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εσύ δεν πας στην εκκλησιά ούτε κερί ν' ανάψεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Είσαι μεγάλο κέρατο, πολύ βερνικωμένο.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Είσαι καρμύρης, κλεφταράς, με σώβρακο σκισμένο.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Έχω κασέλες και πουγκιά, γεμάτα χρυσές λίρες.

²⁰ Μούτι (αρβ. = σκατά).

²¹ Πόρδα, η (θελ.). Στα Μεσόγεια λέγεται αντί της λ. πορδή.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Με περιουσίες των φτωχών, βρε άτιμε, που άδικα τους πήρες.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Εγώ τα πλούτη μου κρατώ, ό,τι κι αν πεις κι αν κάνεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να τα 'χεις, να τα χαίρεσαι. Της πείνας θα πεθάνεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Τέλος θα έχεις άδοξο. Το λέω και υπογράφω.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Κι εσύ στο τέλος θα χαρείς μόνο δυο μέτρα τάφο.

Γι' αυτό εδώ σε γράφω *(Χειρονομεί)*.

Και φύγε τώρα γρήγορα

σιχαμερό σκουλήκι

μην πάθεις και χειρότερο

μεγάλο ρεζιλίκι.

Με έχεις φτάσει ως εδώ

και άλλο δε θ' αντέξω

και βάζω τώρα το Φαρούκ

να σε πετάξει έξω.

(Στον Φαρούκ): Φαρούκ, πέταξε έξω αυτό το χτικιάρη, το Στριτσιμαμά, γιατί λυπάμαι να λερώσω τα χέρια μου με δαύτονε. *(Ο Φαρούκ τραβάει βίαια τον μπαρμπα-Μήτηρο από το χέρι και τον βγάζει έξω από τη σκηνή. Αυτός τάχα αντιστέκεται, χειρονομεί, απειλεί και βρίζει):*

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΜΗΤΡΟΣ: Φεύγω, αλλά θα τα πούμε, για καλά θα ξηγηθούμε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Άντε, πήγαινε να χέσεις και μεσ' στα σκατά να πέσεις. Ούχτ, από δω, παλιοτόμαρο!

(Ο μπαρμπα-Μήτηρος συνεχίζει να βρίζει χωρίς να ακούγεται. Επιστρέφει στο σπίτι του νευριασμένος και κλείνεται μέσα βροντώντας την πόρτα. Οι καλεσμένοι επευφημούν τον μπαρμπα-Κολιό και τον χειροκροτούν).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Όχι θα το άφηνα το καθίκι. Αλλά το πήρε για καλά το μάθημά του. Κι άμα κοτάει, ας ξαναπατήσει από 'δω. *(Χειροκροτήματα)*.

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΙΛΙΩ: Κολιό, δεν νομίζεις ότι το παράκανες? Τόνε λυπήθηκα τον κακομοίρη.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Αυτόνε λυπήθηκες? Αυτός δεν είναι για λύπηση. Είναι για φτύσιμο.

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Ναι, αλλά τι σου φταίνει η γυναίκα του κι ο υπερέτης του?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Σκέφτεται, ξύνει το κεφάλι του)*: Έχεις δίκιο, αλλά τι να κάνω τώρα?

(Ξανασκέφτεται): Φαρούκ! Έλα εδώ.

ΦΑΡΟΥΚ *(Έρχεται μπροστά του)*: Ορίστε αφεντικό.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Πάρε μισή νεφραμιά αρνίσα, την καλύτερη, και πήγαινε τηνε στον Κίτσο, τον υπερήτη του Μήτηρο-Κόλα.

ΦΑΡΟΥΚ: Μάλιστα αφεντικό. *(Ο Φαρούκ παίρνει ένα κομμάτι κρέας, το τοποθετεί πάνω σε μικρή σανίδα, και πηγαίνει τρέχοντας προς την καλύβα του μπαρμπα-Μήτηρου. Χτυπάει δυνατά την πόρτα):* Κίτσο, Κίτσο, άνοιξε!

ΚΙΤΣΟΣ *(Βγαίνει στην πόρτα)*: Τι συμβαίνει, Φαρούκ?

ΦΑΡΟΥΚ *(Του αφήνει γρήγορα το κρέας στα χέρια)*: Το αφεντικό μου είπε να σου δώσω αυτό. Δώσε και στο Τσατσιμαμά. Πάρ' το.

ΚΙΤΣΟΣ *(Μένει άναυδος και μόλις μπορεί να ψιθυρίσει)*: Ευχαριστώ Φαρούκ. *(Ξαναμπαίνει μέσα και κλείνει την πόρτα)*.

(Ο Φαρούκ και επιστρέφει τρέχοντας στην κεντρική σκηνή, ενώ ο μπάρμπα-Κολιός, πριν αυτός φτάσει, συνεχίζει το πρόγραμμα της γιορτής).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Και τώρα, αγαπητοί μου καλεσμένοι και χωριανοί, θ' αρχίσει το μεγάλο γλέντι!

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

(Οι νιόπαντροι αλληλοαπαγμένοι και το μεγάλο γλέντι)

(Η έναρξη του γλεντιού αναβάλλεται, γιατί ήδη έχει μπει στη σκηνή μια συνοδεία από τέσσερα άτομα: Αποτελείται από ένα νιόπαντρο ζευγάρι, μετά από απαγωγή, τον κουμπάρο και τη κουμπάρα. Προηγείται ο κουμπάρος που βαστάει ξύλινο σταυρό, ύψους 1 ½ μέτρου περίπου, στολισμένο στις κεραίες του με λουλούδια, ακολουθεί πίσω του η κουμπάρα μ' ένα ταγάρι στον ώμο, και τέλος το ζευγάρι αγκαζέ. Ο γαμπρός φοράει στολή με πανωβράκι και τίρκια, η νύφη μεσογειϊκή παραδοσιακή στολή).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Αμάν! Τι βλέπω? Να τα, έχουμε κι ευχάριστες επισκέψεις. Φαίνεται ότι είναι κάποιοι νιόπαντροι. Δε σας έλεγα εγώ πως απόψε θα γίνουν εδώ πράματα και θάματα? *(Φωνάζει προς το μέρος τους)*. Ε, σεις, ελάτε από δω. Ελάτε να σας γνωρίσουμε! Ελάτε, ελάτε! *(Η συνοδεία φτάνει μπροστά του)*:

ΚΟΥΜΠΑΡΟΣ *(Ακουμπάει το σταυρό παρά πόδα)*: Καλησπέρα, άρχοντά μου. Εδώ είναι ένα ζευγάρι από τη Μαραθώνα που κλεφτήκανε χτες το βράδυ. Όλη νύχτα περπατάγανε μέσα στα χωράφια και στ' αμπέλια και φτάσανε σήμερα εδώ. Και χτυπήσανε την πόρτα του σπιτιού μου, γιατί έτυχε εγώ να γνωρίζομαι με την οικογένεια του γαμπρού. Τους βρήκαμε παπά, εγώ και η γυναίκα μου κουμπάροι, και παντρευτήκανε απόψε στο ξωκλήσι της Παναγίας. Τώρα τους πηγαίνουμε στο περιβόλι ενός ξαδέρφου μου στο διπλανό χωριό, μπας και τους δεχτεί να μείνουνε εκεί για λίγες μέρες, μέχρι να περάσει ο θυμός των δικών τους και να τους καλέσουν να γυρίσουν πίσω στο σπίτι τους.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τι λες, βρε παιδί μου. Όταν βλέπω ζευγάρια που κλέβονται, με πιάνει συγκίνηση και μου 'ρχονται δάκρυα στα μάτια. Θυμάμαι κι εγώ τα νιάτα μου. Γιατί κι εγώ ετούτηνε δω, που βλέπεις, τη Μπήλιω, κλεμμένη την έχω. Ο πατέρας μου δε μ' άφηνε να την πάρω, γιατί 'ήτανε, λέει, φτωχιά. Αλλά αφού εμένα μ' άρεσε, θα πέρναγε το δικό του? Σήκωσα παντιέρα, έκανα επανάσταση κι έγινα ρέμπελος. Γι' αυτό και μου κολλήσανε παρατσούκλι και με λένε Ρεμπελιά. Κι έτσι θέλω να με λένε. Γιατί εμένα μ' αρέσει το σωστό και το ίσο και ποτέ δεν κάνω πίσω. Δε μ' αρέσει η αδικία και η διπροσωπία. Τους διπρόσωπους και τους υποκριτές τους σιχαίνομαι και τους κρατάω μακριά. Την έκλεψα, που λέτε, ετούτηνε και φύγαμε τρεχάλα με τα πόδια για το Μενίδι, επειδής είναι κι αυτό χωριό αρβανίτικο. Δυο μέρες περπατάγαμε από δω κι από κει. Εκεί μας πάντρεψε ένας Μενιδιάτης γνωστός μας. Ούτε στέφανα δεν είχαμε. Και τα φτιάξαμε μόνοι μας από κλαριά λεμονιάς που 'τανε γεμάτα λουλούδια. Γονείς και συγγενείς θυμώσανε, δώσανε κατάρες κι είπανε ότι δε θέλουν να μας ξαναδούνε ούτε και πεθαμένους. Ναι, καλά... Λόγια... Κάθε θάμα τρεις ημέρες και το μεγάλο τέσσερεις... Την τρίτη βδομάδα μας στείλανε χαμπέρι να γυρίσουμε πίσω στο σπίτι μας. *(Στη θείσα Μπήλιω)*: Τα θυμάσαι, μόνι?

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Έλα, ρε Κολιό, τι σου 'ρθε τώρα και θυμήθηκες αυτά? Περασμένα, ξεχασμένα... Δεν είναι για την ηλικία μας. Εμείς τώρα περιμένουμε εγγόνια.

ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί εσύ δε το θυμάσαι που έπιασες παιδί από την πρώτη κιόλας νύχτα που κοιμηθήκαμε μαζί? Τι τα θέλεις... Άμα θέλει η νύφη κι ο γαμπρός, τρύφλα ²² να 'χει ο πεθερός. Και τα παιδιά μου και τα κορίτσα μου θέλω να πάρουνε όποια κι όποιοι τους αρέσει. Με το ζόρι παντρεία δε γίνεται. *(Στο γαμπρό)*: Εσύ, γαμπρέ γιατί την έκλεψες?

ΓΑΜΠΡΟΣ: Εγώ έστειλα προξενιά, αλλά δε μου τη δώσανε γιατί ήμουνα, λέει, φτωχός. Τον κακό τους τον καιρό. Την έκλεψα κι εγώ και δεν πέρασε το δικό τους.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Και πολύ καλά έκανες. Και μπράβο σου γιατί κι η νύφη φαίνεται καλή κι είναι και όμορφη σαν κοκώνα. Κι εγώ στη θέση σου θα την έκλεβα. Κι άσε τους άλλους να τρώνε τα λυσσακά τους. Τι θα κάνουνε? Θα τους περάσει.

ΚΟΥΜΠΑΡΟΣ: Άρχοντά μου, τα παιδιά πεινάνε. Έχετε τίποτις να φάνε?

ΜΠΑΡΜΠΑ ΚΟΛΙΟΣ: Αν έχουμε, λέει... Ό,τι τραβάει η ψυχή σας. *(Στον Φαρούκ και στους άλλους βοηθούς)*:

Ε, σεις! Φέρτε εδώ το κοκορέτσι
και μοσκάρι στο γιουβέτσι
φέρτε πάπια, φέρτε χήνα
και σαλέπι απ' την Αθήνα
μην πεθάνουν απ' την πείνα.

Φέρτε δω μια γαλοπούλα
κι αχνιστή γουρουνοπούλα
φέρτε φρικασέ με βρούβες
αντεράκια και γαρδούμπες
να τα τρων' να κάνουν τούμπες.

Φέρτε μπούτι από αρνάδα
κι αστακομακαρουνάδα
και μπαρμπούνια κι άλλα ψάρια
και σουπιές και καλαμάρια
γεμιστά με κουκουνάρια.

Φέρτε του γαμπρού γαρίδες
φέρτε γόπες και μαρίδες
και στιφάδο με κρεμμύδια
φέρτε μύδια, φέρτε στρείδια
για να σφίξουνε τα φρύδια.

Φέρτε και ψημένο χέλι
και καρύδια με το μέλι
φέρτε κόκκινο κρασί
και γουρουνοκεφαλή
να πετάξει το πουλί του
και να σηκωθεί η χολή του.

²² Τρύφλα. Στα Μεσόγεια συνήθιζαν να προφέρουν έτσι τη λέξη, αντί *τύφλα*.

(Στη γυναίκα του τη Μπήλιω): Βλέπεις, μόνι Μπήλιω, που δε λέω κακά λόγια? *(Η Μπήλιω κάνει μορφασμό και απειλητική χειρονομία αποδοκιμασίας, κουνάει το κεφάλι της και μурμουρίζει. Αυτός συνεχίζει):*

Φέρτε σύκα μυρωδάτα
και σταφύλια αυγουλάτα
και ροδίτες και μοσχάτα
και σαββατιανά κρασάτα.

Πετιμέζια και ροσόλια
ρόιδια από τα περβόλια
να 'ναι δυνατά τα βόλια.

*

Ταιριασμένο το ζευγάρι
κι ο γαμπρός μας παλικάρι
και η νύφη όλο χάρη
σα λουλούδι, σα μπουμπούκι
να του γίνεται παλούκι
και να πέφτει μεσ' στο λούκι.

(Ο Φαρούκ τους σερβίρει ένα πιάτο με φαγητά)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γαμπρέ, νύφη και κουμπάροι, θέλω να μείνετε μαζί μας στο γλέντι που θ' αρχίσει τώρα.

ΓΑΜΠΡΟΣ, ΝΥΦΗ και ΚΟΥΜΠΑΡΟΙ: Σ' ευχαριστούμε, άρχοντα, και θα μείνουμε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Εμπρός λοιπόν, τι καθόσαστε? Να έρχονται τα όργανα με τους οργανοπαίχτες. Να παίξουνε νυφιάτικα τραγούδια για να τιμήσουμε τους νιόπαντρους που φιλοξενούμε απόψε. Θα καεί το πελεκούδι. Κι ο Φαρούκ να ετοιμάζεται να μας χορέψει στο τέλος ένα χορό της πατρίδας του. *(Ο Φαρούκ αποχωρεί για να φορέσει τη στολή και να είναι έτοιμος).*

Χορέψτε, τραγουδήστε
πιείτε κρασί, μεθύστε.
Χάιντε, ν' αρχίσει ο χορός
μπροστά η νύφη κι ο γαμπρός.

*που 'ναι η νύφη μας*²⁴ *3)Μια χήρα πούλαγε κρασί* *(you tube, καγκέλι με πίπιζα –*
*τραγούδια της Ρούμελης*²⁵, *4) Μανουσάκια – μανουσάκια*²⁶ *και 5) Στ' ορκίζομαι στο κύμα*

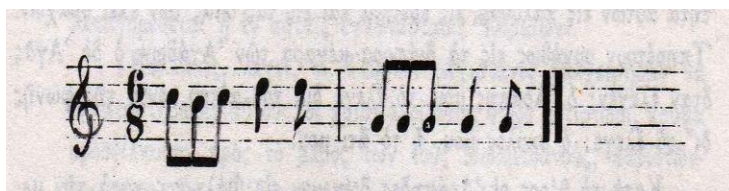
²³ Με τον Γιώργο Παπασιδέρη κατά προτίμηση.

²⁴ You tube, με τον Παν. Λάλεζα,

²⁷. Στο χορό προηγούνται οι κουμπάροι, έπειτα ο μπαρμπα-Κολιός κι έπειτα ο γαμπρός. Ο Αβησσυνίας φέρνει βόλτες ανεξάρτητος, κρατώντας το πανέρι του και χορεύοντας κωμικά. Κοπέλες σερβίρουν στους χορευτές κρασί και μεζέδες).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ (Όταν τελειώσουν οι χοροί): Μπράβο, μπράβο χορευταράδες και χορευταρούδες μου! Μπράβο σε όλους σας. Το καρποθέρι καλά κρατάει. Και πού είμαστε ακόμα... Έχουμε να δούμε κι άλλα από δω και πέρα, ακόμα πιο ωραία. Και τώρα θα μας χορέψει ο Φαρούκ ένα χορό της πατρίδας του, που τον έμαθε από τους αραπάδες της Αθήνας.

(Εμφανίζεται ο Φαρούκ χαμογελαστός στη σκηνή με παραδοσιακή αφρικανική ενδυμασία. Φοράει γύρω από τη μέση του το χορταράκι, σαν φούστα, καπέλο με φτερά, κολιέδες με πολύχρωμες χάντρες και περικνημίδες με κρόταλα στα πόδια του. Μαζεύονται γύρω του τα παιδάκια που είχαν τραγουδήσει το «Καλοκαίρι» του Κωστή Παλαμά και τραγουδούν μαζί με τον Φαρούκ τους πιο κάτω στίχους ²⁸ με την απλούστατη μελωδία του πενταγράμμου. Ο Φαρούκ χορεύει με το γνωστό παραδοσιακό αφρικανικό στυλ):

- 1
- ΧΟΡΟΣ: -Χόρεψ' Αράπη.
 ΦΑΡΟΥΚ: -Δεν μπορώ αφέντη.
 ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις πιλάφι?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Ένα γαβάθι.
 ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις κρασάκι?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Ένα φλασκάκι.
 ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις γυναίκα?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Μακάρι δέκα!
- 2.
- ΧΟΡΟΣ: -Χόρεψ' Αράπη
 ΦΑΡΟΥΚ: -Δεν μπορώ αφέντη.
 ΧΟΡΟΣ: -Θες χαμομήλι?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Ένα σταφύλι.
 ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις κατσίκι?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Κι ένα ορτύκι.
 ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις γυναίκα?
 ΦΑΡΟΥΚ: -Μακάρι δέκα!.

²⁵ You tube, καγκέλι με πίπιζα – Τραγούδια Ρούμελης.

²⁶ You tube, με τη Γλυκερία ή τον Βαγγέλη Παντιώρα.

²⁷ You tube, με τη Γλυκερία.

²⁸ Το πρώτο οκτάστιχο, καθώς και το πεντάγραμμο της μελωδίας του, είναι παιδικό δημοτικό τραγούδι από το βιβλίο του Δημ. Γρ. Καμπούρογλου *Ιστορία των Αθηναίων*, τ. Γ', σελ. 126. Τα υπόλοιπα 3 οκτάστιχα συμπληρώθηκαν στο πνεύμα του πρώτου από τον γράφοντα.

3.

ΧΟΡΟΣ: --Χόρεψ' Αράπη.
ΦΑΡΟΥΚ: -Δεν μπορώ αφέντη.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις πεπόνι?
ΦΑΡΟΥΚ: -Κι ένα τρυγόνι.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις καρπούζι?
ΦΑΡΟΥΚ: - Να 'ναι και μπούζι.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις γυναίκα?
ΦΑΡΟΥΚ: -Μακάρι δέκα!

4.

ΧΟΡΟΣ: -Χόρεψ' Αράπη.
ΦΑΡΟΥΚ: -Δεν μπορώ αφέντη.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις κορίτσι?
ΦΑΡΟΥΚ: -Από το Κίτσι.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις κοπέλα?
ΦΑΡΟΥΚ: -Φέρ' τηνε κι έλα.
ΧΟΡΟΣ: -Θέλεις γυναίκα?
ΦΑΡΟΥΚ: -Μακάρι δέκα! (τρεις φορές,
νευρικά και ταχύτατα).

(Χειροκροτήματα και επευφημίες. Ο Φαρούκ παραμένει με την ίδια ενδυμασία μέχρι το τέλος της παράστασης)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να ζήσεις, παλικάρι μου! Άντε, και στο γάμο σου!

ΦΑΡΟΥΚ: Ευχαριστώ, αφέντη μου. Αμήν και πότε.

ΚΟΥΜΠΑΡΟΣ: Άρχοντά μου, οι νιόπαντροι κουραστήκανε, πρέπει να πηγαίνουμε.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Ναι, αλλά μην ψάχνεις να βρεις αλλού για σπίτι. Να τους πας να μείνουνε στο καμαράκι που έχω στο περιβόλι μου. Είναι ωραίο και νοικοκυρεμένο. Θα το δεις, είναι στο τέλος αυτουνού του δρόμου, μ' ένα πεύκο μπροστά. Είναι ανοιχτό. Έχω 'κει κουνέλια, κότες, αυγά κι όλα τα ζαρζαβατικά για να τρώνε. Και να μείνουνε όσο θέλουνε, μέχρι να γυρίσουνε στο δικό τους σπίτι. Θα μεσολαβήσω κι εγώ στους δικούς τους στη Μαραθώνα για να τα βρούνε. Κι όταν θα φιλιώσουνε, θα κάνουμε κι άλλο γλέντι.

ΓΑΜΠΡΟΣ-ΝΥΦΗ: Σ' ευχαριστούμε πολύ, άρχοντά μου. Δε θα ξεχάσουμε ποτέ την καλοσύνη σου όσο ζούμε *(Γονατίζουν μπροστά του και του φιλούν το χέρι)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Γελώντας)*: Ε, σηκωθείτε, δεν είμαι δα και Δεσπότης... Ούτε κι ο βασιλιάς ο Όθωνας... *(Σηκώνονται)*. Άντε, να πάτε στο καλό. Στην ευχή του Θεού και της Παναγίας. *(Πονηρά)*: Γιατί έχετε πολύ δουλειά να κάνετε όλη νύχτα. *(Ενώ η συνοδεία ξεκινάει)*: Και να κάνετε και πολλά παιδιά. Άντε, και καλά γα... Βαφτίσια των παιδιών, ήθελα να πω, ντε! *(Η θείσα Μπήλιω τον επιπλήττει με νεύμα)*.

(Οι οργανοπαίχτες παίζουν ορχηστρικό τραγούδι του γάμου μέχρι η συνοδεία να βγει από τη σκηνή)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Αχ, παιδιά μου, εγώ, δόξα τω Θεώ, καλά βαστάω ακόμα. *(Στη γυναίκα του)*: Ψέματα λέω, μόνι? *(Εκείνη κρύβει το πρόσωπό της από ντροπή και τον μουντζώνει με τα δυο της δάχτυλα)*. Αλλά τι τα θέλετε ?

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Συνεχίζει)*: Του γέρου τα παιχνίδια
σα νερόβραστα κρεμμύδια.

ΧΟΡΟΣ: Σα νερόβραστα κρεμμύδια
σαν τα τζούφια τα καρύδια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Του γέρου τα παιχνίδια
σαν τα τζούφια τα καρύδια.

ΧΟΡΟΣ: Σαν τα τζούφια τα καρύδια
σα σπασμένα κεραμίδια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Μον' του νιου τα παιχνιδάκια
είναι μοσχο-καρυδάκια.

ΧΟΡΟΣ: Είναι μοσχο-καρυδάκια
κι ανθισμένα μπουμπουκάκια
σ' ιδρωμένα σεντονάκια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Των νέων τα καμώματα
βάζουν φωτιές στα στρώματα.

ΧΟΡΟΣ: Βάζουν φωτιές στα στρώματα
πολλά φιλιά στα στόματα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Των νιόπαντρων παπλώματα
με μυρουδιές κι αρώματα.

ΧΟΡΟΣ: Με μυρουδιές κι αρώματα
κι αγκαλιασμένα σώματα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Του γέρου τα οργώματα
σαν κοπριές και χώματα.

ΧΟΡΟΣ: Σαν κοπριές και χώματα
και σαν νεροφαγώματα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Το γέρου τα παιχνίδια
σα νερόβραστα κρεμμύδια.

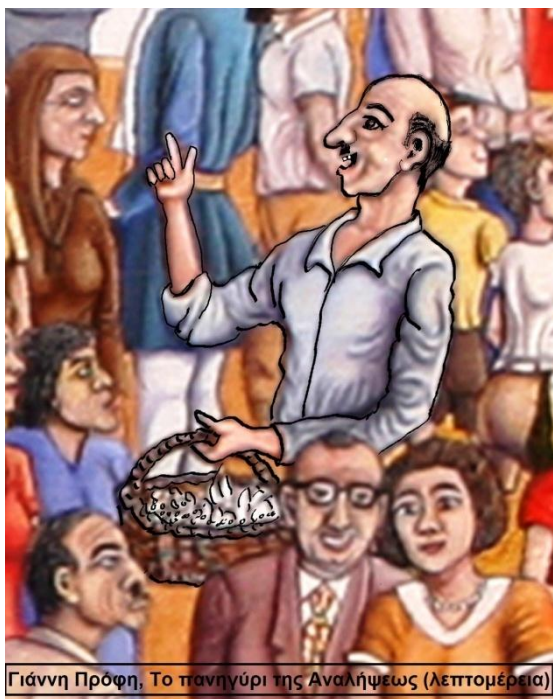
ΧΟΡΟΣ: Σα νερόβραστα κρεμμύδια
σαν τα τζούφια τα καρύδια.

(Χειροκροτήματα).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Αναστενάζει)*: Αχ, έρημά μου νιάτα, που τσαλακωθήκατε! *(Αλλάζει διάθεση)*: Τ' ήτανε κι αυτό σήμερα, βρε παιδιά! Δεν περίμενα να είχε τόση επιτυχία το καρποθέρι και το γλέντι μας. Αλλά δεν τελειώσαμε εδώ. Έχουμε να κάνουμε τώρα και το διαγωνισμό του κρασοπιώματος. Τώρα θα δείτε τα μεγάλα θεάματα και τα μεγάλα θάματα! *(Στον Αβησσουνία)*: Μπρος, Αβησσουνία, βγες να φωνάξεις να 'ρθουν εδώ όσοι και όσες θέλουνε να κάνουμε τις κόντρες μας στο κρασί.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

(Η προσέλευση του Δήμαρχου, ο διαγωνισμός της οινοποσίας και το φινάλε)

Γιάννη Πρόφη, Το πανηγύρι της Αναλήψεως (λεπτομέρεια)

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: *(Βηματίζει μπροστά από τη σκηνή, διαγράφοντας κυκλική πορεία):* Ακούσατε, ακούσατε!... Σας μιλάει ο Αβησσυνίας... Ο Σεραφεΐμ, ο Αβησσυνίας... Απόψε ο μπαρμπα-Κολιό-Σταμάτης ο Ρεμπελιάς... Ρε μπελιάς που μας βρήκε... Ο Κολιο-Σταμάτης, ο Ρεμπελιάς, λέω, ο κουβαρντάς, ο ανοιχτοχέρης, να τον έχει ο Θεός καλά, σας καλεί όλους στο παρακράτημα, στη γιορτή στο καρποθέρι... Στο παρακράτημα, στο καρποθέρι... Να έρθετε στο διαγωνισμό του κρασοπιώματος... Στο διαγωνισμό του κρασοπιώματος... Όποιος αδειάσει πρώτος το ποτήρι του, θα πάρει το βραβείο... Θα πάρει το βραβείο... Ένα διπλογάλονο κρασί του Συνεταιρισμού, από το καλύτερο... Ένα διπλογάλονο... Μου είπαν ότι θα μου δώσουν

και μένα ένα για τον κόπο μου. Θα το πιω μονορούφι... Μονορούφι... Πουλάω και φιστίκια αράπικα απ' την Αβησσυνία... Φιστίκια από τη Γροιλανδία... Στραγάλια από την Καισαρεία... Πασατέμπο από την Καππαδοκία... Ακούσατε, ακούσατε! Σας μιλάει ο Σεραφεΐμ, ο Αβησσυνίας...

(Πριν ο Αβησσυνίας τελειώσει καλά – καλά το λόγο του εμφανίζεται με βήμα επίσημο ο δήμαρχος των χωριών. Έχει μουστάκι σιγκελωτό, φοράει φουστανέλα και συνοδεύεται από τον γραμματέα του δήμου κι ένα χωροφύλακα).

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να, έχουμε κι άλλες επισκέψεις. Έρχονται τώρα κι οι επίσημοι. Είναι ο δήμαρχος από το Λιόπτσι, με τη φουστανέλα του, ο γραμματικός του κι ο χωροφύλακας. Βρε, τι γίνεται απόψε... Έλα, κύριε Δήμαρχε, ελάτε και η συνοδεία του. *(Τους χαιρετάει με χειραψία)*. Είναι μεγάλη η τιμή που κάνετε σε μένα και σ' όλους μας να 'ρθείτε στη γιορτή μας. Καθίστε παρακαλώ. *(Κάθονται)*. Φαρούκ, φέρε στους κυρίους φαγητά και κρασί. *(Ο Φαρούκ και η θείτσα Μπήλιω φέρνουν πιατέλα και ποτήρια, τους κερνούν κρασί. Δίνουν ποτήρι και στον μπάμπα-Κολιό)*. Και τώρα, πριν πούμε το εβίβα, πες μας δυο λόγια, κύριε δήμαρχε, να σ' ακούσουν και οι χωριανοί).

ΔΗΜΑΡΧΟΣ *(Σηκώνεται, κρατάει το ποτήρι ψηλά, ξεροβήχει. Μιλάει με χωριάτικη προφορά, αλλά όχι βλάχικη):* Το λοιπόν λιέω, αγαπητοί μου συμπολίτες...

ΦΩΝΕΣ: Κλέφτες και λωποδύτες!

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Και κλέφτες και λωποδύτες, άμα θέλιετε... Το λοιπόν, σας λιέω εγώ ο δήμαρχός σας, ότι ο Κολιό-Σταμάτης, ο Ρεμπελιάς, είναι από τους λίγους που ενδιαφέρονται για το καλό ολονώνε μας. Μακάρι σε κάθε χωριό να υπήρχανε κι άλλοι δυο - τρεις σαν και δαύτονε. Το λοιπόν, να, προχτές ο Κολιο-Σταμάτης μου είπε ότι θα βάλει τα λιεφτά ν' ανοίξουμε καινούργιο πηγάδι στη Γκιμοντράσα, να βάνουμε και γούρνες. Για να ποτίζετε τα ζα σας, τ' αλόγατα και τα γαϊδουρομούλαρά σας. Να ποτιζόσαστε κι

ελόγου σας. Βαράτε τώρα παλαμάκια, γιατί του αξίζουνε. *(Χειροκροτήματα, επευφημίες)*. Το λοιπόν, σας λiew και τούτο: Στις αλυκές της Λιούτσας του Σπάτα *(Shpata)* αρχίζω από βδομάδα κι άλλο μεγάλο έργο που θα τρίβετε τα μάτια σας, μέχρι που να σας βγούνε οι τσίμπλιες σας. Θα σας χτίσω χαγιάτια, να καθόσαστε μέσα, όταν πηγαίνετε να πλύνετε τα βρώμικα χράμια και τις κουρελούδες σας. Για να μη σας καίει ο νήλιος κατακούτελα το καλοκαίρι και να μη γινόσαστε λιούτσα από τις βροχάδες το χειμώνα. Και τώρα βαράτε παλαμάκια και για λόγου μου. *(Χειροκροτήμ.-επευφημίες: Γεια σου, δήμαρχε, να ζήσεις!)*. Και τώρα το τελειυαίο και το καλύτερο. Το λοιπόν, λiew, αγαπητοί μου συμπολίτες...

ΦΩΝΕΣ: Κλέφτες και λωποδύτες!

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Κλιέφτες και λωποδύτες κι όπως θέλιετε. Το λοιπόν λiew, το άλλο Σαββάτο το πρωί να μαζευτείτε όλοι, άντρες - γυναίκες στη Μερέντα, στα σύνορα του Μαρκόπουλου και της Κιαρατιάς και να 'χετε μαζί σας τις τσάπες σας, τα φτυάρια σας, τα δραπάνια σας και τους γκασμάδες σας. Θα 'μαι κι εγώ μπροστά κι όλοι μαζί να κυνηγήσουμε και να διώξουμε αυτουούς τους κιαρατάδες τους Κουβαριώτες που 'ρχονται με τα γιδοπρόβατά τους και βοσκάνε τα περιβόλια και τα χωράφια μας. Λiew, το λοιπόν, να τους διώξουμε μια και καλή, να παν' κατά διαόλου, Θε μου, συχώρα με! *(Χειροκροτήματα, επευφημίες: Ζήτω! Να μας ζήσεις! Γεια σου δήμαρχε! Άντε και βουλευτής!)* Αμή και για βουλευτής θα πάω, φτάνει να με ψηφίσετε! Γιατί, αυτοί που είναι τώρα εκεί και τα 'χουνε κάνει σκατά κι απόσκατα, είναι καλύτεροι από μένανε? Φτου, Κύριε, φυλακή στο στόμα μου! Λiew... *(Χειροκροτήματα, φωνές)*.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Τσουγκρίζει το ποτήρι με τον δήμαρχο και τους άλλους)*: Άντε στην υγεία σας. Μπράβο, δήμαρχε, καλά τα είπες. Καλύτερα όμως να μην έλεγες για μένα. Το βάσταγα κρυφό.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Το λοιπόν, εγώ λiew, ότι τα καλά πρέπει να λiewγονται. Α, όλα κι όλα...

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Ας είναι... *(Στον Αβησσυνία)*: Και τώρα Αβησσυνία, σήκωσε τον κόσμο να έρθει στο διαγωνισμό του κρασοπιώματος. Να έρθουν πολλοί, άντρες και γυναίκες. Κι οι γυναίκες να μη φοβώνται μήμπως και τις πούνε μπεκρουλιάρες. Ο δήμαρχος θα είναι με τους κριτές, που θα προσέχουν μη γίνει καμιά μπαγαποντιά.

(Ο Αβησσυνίας σηκώνει θεατές από τις θέσεις τους, άντρες και γυναίκες, και τους ανεβάζει στη σκηνή για να λάβουν μέρος στο διαγωνισμό, ενώ κι ο μπαρμπα-Κολιός τους προτρέπει: «Ελάτε, ελάτε!». Οι διαγωνιζόμενοι παίρνουν θέση μπροστά στη σκηνή σε παράταξη. Ο μπαρμπα-Κολιός βρίσκεται στο κέντρο. Κοπέλες τους εφοδιάζουν κρασί σε μεγάλα νεροπότηρα ή ποτήρια της μπύρας με χερούλι. Ο Αβησσυνίας διευθύνει τη διεξαγωγή του διαγωνισμού μαζί με άλλους δυο κριτές και τον δήμαρχο, που κάθονται σε σκαμνάκια. Ο Φαρούκ βοηθάει).

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ *(Στους διαγωνιζόμενους)*: Λοιπόν, βάντε βάση τι θα σας πω: Μόλις μετρήσω μέχρι το τρία... Μέχρι το τρία... και σας πω «σηκώστε», θα σηκώσετε τα ποτήρια σας και πιείτε το κρασί όσο πιο γλήγορα μπορείτε... Όσο πιο γλήγορα... Ο καθένας που θα το πίνει, θα γυρίζει το ποτήρι ανάποδα... Το ποτήρι ανάποδα... Δεν πρέπει να πέσει κάτω ούτε στάλα... Ούτε στάλα... Όποιος κάνει ζαβολιά και χύσει το κρασί χάμω, θα χάσει... Όποιος το χύσει θα χάσει. Γιατί οι κριτές εδώ σας βλέπουν... Οι κριτές σας βλέπουν... Είσαστε έτοιμοι? Λοιπόν: Με το έναααα... Με το δүүүү... Με το τριίίί... ΣΗΚΩΣΤΕ!

(Οι διαγωνιζόμενοι σηκώνουν τα ποτήρια τους και πίνουν το κρασί.

Πρώτος αδειάζει το ποτήρι ο μπάρμπα-Κολιός και το γυρίζει ανάποδα)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Να το! Το 'πια πρώτος! Δε σας τα 'λεγα εγώ? Εγώ είμαι ο νικητής! Άσπρο πάτο! *(Πετάει το ποτήρι κάτω και υψώνει τα χέρια του θριαμβευτικά).*

ΔΗΜΑΡΧΟΣ *(Σηκώνεται, πιάνει το χέρι του μπαρμπα-Κολιού και το κρατάει ψηλά):* Το λοιπόν, εσύ είσαι ο νικητής. Μπράβο, Κολιό, είσαι σε όλα πρώτος, λιέω... Μπράβο σου!

(Δυο άντρες σηκώνουν τον μπαρμπα-Κολιό στους ώμους τους, ενώ οι άλλοι τον χειροκροτούν και επευφημούν. Στη συνέχεια τον αφήνουν κάτω και τον ανεβάζουν σε σκαμνί - βάθρο).

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: Και τώρα να έρθει η κοπελιά με το στεφάνι και ο πρόεδρος του Συνεταιρισμού να δώσουν το βραβείο στο νικητή. *(Ερχεται μια κοπέλα που κρατάει στεφάνι από αμπελόφυλλα και ο πρόεδρος του Συνεταιρισμού με το διπλογάλονο με το κρασί. Αν υπάρχουν και άλλοι οινοπαραγωγοί, έρχονται να του δώσουν κι αυτοί το μπουκάλι με το κρασί τους).*

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ *(Στην κοπέλα που του φοράει το στεφάνι):* Σ' ευχαριστώ, είσαι και πολύ νόστιμη, σ' έχω βάλει στο μάτι εσένανε. Πώς μου ξέφυγες εσύ? *(Τη φιλάει. Στον πρόεδρο του Συνεταιρισμού και στους άλλους που του δίνουν το δώρο τους):* Σ' ευχαριστώ κύριε πρόεδρε, σ' ευχαριστώ κ. τάδε κ.λ.π. *(Το διπλογάλονο το φιλάει και το κρατάει στην αγκαλιά του σα μωρό. Τα μπουκάλια τα τοποθετούν σε χαμηλό τραπεζάκι ή σοφρά. Κατεβαίνει από το σκαμνί κι ανεβαίνει τώρα ο Αβησσυνίας).*

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ: Δώστε τώρα και σε μένα τον κόπο μου. *(Η κοπέλα δίνει και σ' αυτόν ένα γαλόκι με κρασί. Ο Αβησσυνίας, φιλάει την κοπέλα, φιλάει το γαλόκι και κατεβαίνει).*

ΦΩΝΕΣ: - Να ζήσεις, μπάρμπα-Κολιό!

- Μπράβο, μπαρμπα-Κολιό, λεβέντη!
- Είσαι ο πρώτος!
- Είσαι ο νικητής!
- Τήνελλα Καλλίνικος!²⁹
- Λόγο – λόγο!
- Γεια σου, μπάρμπα-Κολιό, ερωτιάρη!
- Γεια σου, μπαρμπα-Κολιό, πουτανιάρη!
- Λόγο – λόγο!

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Παιδιά, καλά φάγαμε, καλά ήπιαμε να 'χαμε 'δω και δυο κοπελίτσες με τα τέτοια τους *(δείχνει το στήθος του)* καλά θα ήτανε!

ΘΕΙΤΣΑ ΜΠΗΛΙΩ: Κολιό, τρελάθηκες? Τι 'ν' αυτά που λες? Δεν ντρέπεσαι? Άλλη φορά δεν έρχομαι μαζί σου. Όπου πάμε, ρεζίλι με κάνεις.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Γιατί να ντραπώ? Επειδή είπα κοπελίτσες? Τι ήθελες να πω? Πουτανίτσες?

²⁹ **Τήνελλα καλλίνικος.** Σημαίνει περίπου «ζήτω, μπράβο, ο καλός ο νικητής», που λεγόταν στους νικητές αθλητικών αγώνων. Η λέξη *τήνελλα* είναι ηχομιμητική της χορδής μουσικών οργάνων, περίπου σαν επίρρημα. Η σωστή προφορά της λ. νομίζω ότι θα μπορούσε να αποδοθεί καλύτερα με τη γραφή της αρβανίτικης γλώσσας: Të-në-lë – Të-në-lë, που πράγματι αποδίδει, όσο είναι δυνατόν, τον ήχο της χορδής. Είναι ενδιαφέρον ότι στην αρβ. γλώσσα υπάρχει το ανάλογο ηχομιμητικό επίρρημα *Dë-gë - lë-gë*, που μιμείται επιτυχώς τον ήχο των κουδουνιών.

ΦΩΝΕΣ: Μπράβο, μπράβο, μπαρμπα-Κολιό! Λόγο! Λόγο!

(Στο διάστημα μεταξύ των πιο κάτω δίστιχων ακούγεται ήχος από όργανο ή τύμπανο)

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Λοιπόν, ακούστε, αρχίζω το λόγο μου:

Τήνελλα, καλωσήρθατε σ' αυτή τη κρασοχώρα

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα, ο καλός Θεός την προίκισε με δώρα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα τ' αμπελιού γλυκό, σαββατιανό σταφύλι.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα, όλες οι φυλές να 'μαστε πάντα φίλοι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και ο τρυγητός, θέρος και καρποθέρια.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα χρόνια ειρηνικά και κάτω τα μαχαίρια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και οι πατητές μέσα στα πατητήρια.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα κι ο Καλλίνικος, κι απάνω τα ποτήρια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα κόκκινο κρασί, ξέχειλα γιοματάρια.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα ο Καλλίνικος, τίγκα τα κατοστάρια.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα κρασοβάρελα, με μπρούσκο και ρετσίνα.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα κι ο Καλλίνικος, μέθυσε η Αθήνα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα το Μαρκόπουλο, Λαύριο, Μεσογαία.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και η Κορωπή³⁰, Βάρη και Κερατέα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και το Λιόπεσι, τα Σπάτα κι η Βραώνα.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και ο Θορικός και η Καβο-Κολόνα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα η Ανάβυσσο, Πικέρμι και Χαρβάτι.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και ο Διόνυσος, η Μάκρη και το Μάτι.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και ο Κουβαράς, Καλύβια και Ραφήνα.

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα κι όλη η Αττική, πνίγηκε στη ρετσίνα.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και ο Κιμπεζής και ο Μητρο-Σωτήρης³¹

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και ο Πούπουλης³² και ο Χατζη-Σωτήρης³³.

³⁰ Η Κορωπή (θελ.). Η μετονομασία σε Κορωπί (ουδ.) έγινε γύρω στις αρχές του 20^{ου} αι. αδικαιολόγητα και παράτυπα.

³¹ Ο Μητρο-Σωτήρης (Δημήτριος Αναστ. Σωτηρίου), από Μαρκόπουλο, ήταν ο τελευταίος δήμαρχος του παλαιού Δήμου Κρωπίας. Επί δημαρχίας του (1899 - 1914) η αντιπαλότητα μεταξύ Κορωπιωτών και Μαρκοπουλιωτών έφτασε στο ζενίθ.

³² Πούπουλης. Παρωνύμιο του Λιοπεσιώτη δήμαρχου (1883 – 1887) του Δήμου Κρωπίας Δημητρίου Παπαδόπουλου.

³³ Γεώργιος Δ. Χατζησωτηρίου (1920 - 2005). Γιατρός από την Παιανία, που άφησε σπουδαίο συγγραφικό έργο για την ιστορία και τη λαογραφία των Μεσογείων.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και ο Πουτσαριάς ³⁴, ο Μπέκας ³⁵ και ο Τούντας ³⁶
ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και ο Μαγγανάς, ο Λέκκας και ο Χούντας ³⁷.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και η παπαδιά Σταμάτα κι ο Αγώνας ³⁸.
ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα κι ο Γιαν' Ντάβαρης ³⁹ και ο Παπαχειμώνας ⁴⁰.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και οι δήμαρχοι Μερκούρης ⁴¹ και Φεσάρας ⁴²
ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα και η Κούλουρη κι ο κλέφτης Μητρομάρας.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα και σοφός ο Χρίστος Μεσογειίτης ⁴³
ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα ο Γκίκας, ο Λουκάς, ο Πιέτρης και ο Πρίφτης.

ΜΠΑΡΜΠΑ-ΚΟΛΙΟΣ: Τήνελλα κι ο παπα-Χατζής ⁴⁴ κι ο κρασο-παπα-Φάνης ⁴⁵.

³⁴ Αστείο κορωπιώτικο παρωνύμιο (τροποποιημένο).

³⁵ Χρήστος Ι. Μπέκας (1906 – 1966). Χρημάτισε δήμαρχος Σπάτων από 1953 -1966).

³⁶ Νικόλαος Τούντας. Γεννήθηκε το 1918 στα Σπάτα. Καθηγητής φιλόλογος, με ευρύτατη μόρφωση, που ασχολήθηκε με τη λαογραφία της πόλης του.

³⁷ Χούντας. Επώνυμο πολλών οικογενειών της Παιανίας.

³⁸ Σταμάτα, σύζυγος του παπα-Σιδέρη Λάμπρου, από το Κορωπί, γιαγιά του Ολυμπιονίκη του 1896 Γεωργίου Σαράντη Παπασιδέρη (1875 – 1920). Αναφέρεται ως αγωνίστρια (μοναδική στα Μεσόγεια) της Επανάστασης του 1821. Κατά τον θάνατό της τής αποδόθηκαν στρατιωτικές τιμές. Περιλαμβάνεται μεταξύ των δωρητριών για την ανέγερση του ναού Αναλήψεως Κορωπίου το έτος 1864. Άγνωστες οι χρονολογίες γέννησης και θανάτου της.

³⁹ (Αναγνώστης) Γιάννης Ντάβαρης (1799 – 1870). Αγωνιστής του 1821 από το Λιόπεσι, αρχηγός των Μεσογειών αγωνιστών, συνεργάτης του Μακρυγιάννη. Χρημάτισε δήμαρχος του παλαιού δήμου Κρωπίας (1842 – 1846).

⁴⁰ Παπαχειμώνας. Κορωπιώτικο επώνυμο που τώρα έχει εκλείψει.

⁴¹ Μήτρος Μερκούρης (1807 – 1873)). Κορωπιώτης αγωνιστής του 1821. Δωρητής του οικοπέδου του ναού της Ανάληψης. Πρώτος δήμαρχος του νεοσύστατου δήμου Αραφίνος (με έδρα το Μαρκόπουλο, κατόπιν Κεκροπίας, με έδρα Κουρσαλά και μετέπειτα Κρωπίας (1836 - 1838).

⁴² Φεσάρας. Παρωνύμιο του Κορωπιώτη Μιχάλη Αθ. Πρίφτη (1861 – 1937), προτελευταίου δήμαρχου του παλαιού Δήμου Κρωπίας (1895 – 1899). Ήταν πατέρας του μεγάλου αθλητή του άλματος εις μήκος Αντώνιου Πρίφτη (1885 - 1913), που είχε δραματικό τέλος στους Βαλκανικούς Πολέμους.

⁴³ Χρίστος Ν. Πέτρου – Μεσογειίτης (1909 – 1944). Αρχαιολόγος και φιλόλογος από τα Καλύβια. Παρά τον πρόωρο θάνατό του, σε ηλικία 35 μόλις ετών, άφησε σημαντικό συγγραφικό έργο στον τομέα της αρχαιολογίας και της μεσογειίτικης λαογραφίας. Τον θεωρώ ως την πλέον σημαντική προσωπικότητα των τελευταίων αιώνων στα Μεσόγεια.

⁴⁴ Δημήτριος Ν. Χατζής, «παπα-Δημήτρης» (1889 – 1977). Κορωπιώτης ιερέας, που υπηρέτησε κυρίως στην Ανάληψη Κορωπίου. Αλησμόνητη παραμένει η εξαιρετική και σπάνια μελωδική φωνή του.

⁴⁵ Παπα-Φάνης. Το πλήρες ονοματεπώνυμο του είναι Μητροφάνης Παπαλαζαρίδης (1870 – 1951). Εδώ αναφέρεται αναχρονιστικά, αφού το έργο εκτυλίσσεται περί το 1850. Είχε καταγωγή

ΧΟΡΟΣ: Τήνελλα κι ο μπαρμπα-Κολιός και ο Αριστοφάνης!

(Ακούγεται το τελευταίο μέρος από το μουσικό έργο του Διονύση Σαββόπουλου «Αχαρνής», Τήνελλα Καλλίνικος⁴⁶. Χορεύουν όλα τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στην παράσταση (οι πατητάδες, οι πρωταγωνιστές, τα παιδάκια). Ο χορός γίνεται σε ομόκεντρους κύκλους, πανηγυρικά, πηδηχτά κι αυθόρμητα, όπως τα παιδιά, χωρίς δασκαλεμένα βήματα. Ο μπαρμπα-Κολιός και ο δήμαρχος, στο κέντρο των κύκλων, τους χειροκροτούν. Ο Φαρούκ σε περίοπτη θέση).

ΑΥΛΑΙΑ

από τη Μικρά Ασία και υπηρέτησε ως αρχιμανδρίτης στην ενορία της Κοίμησης της Θεοτόκου Κορωπίου (1930 – 1950). Ήταν φτωχός και πολύ φίλος του κρασιού.

⁴⁶ Το απόσπασμα θα ακουστεί εφόσον το παρόν έργο δεν μελοποιηθεί από άλλον συνθέτη. Οι στίχοι του έχουν ως εξής:

Λα – λα, τήνελλα

τήνελλα Καλλίνικος (2)

ο Αριστοφάνης παλαμάκια

γύρισε από τα θυμαράκια.

(Επαναλαμβάνεται άλλη μία φορά)

Το κενό το γιοματάρι

να δοθεί στον ποιητή

που απ' τη δική του χάρη

ξεκινάει η πομπή.

Είναι χάρη που μας φέρνει

σκάει κι απογειώνεται

βρίσκει την καινούρια βία

και ξανασαρκώνεται.

